ధాతువంసో

నమో తస్స భగవతో అరహతో సమ్మాసమ్బుద్ధస్స

౧. తథాగతస్సాగమనకథా

సమ్బుద్ధమతులం సుద్ధం ధమ్మం సఙ్ఘం అనుత్తరం,
నమస్సిత్వా పవక్ఖామి ధాతువంసప్పకాసనం;
తిక్ఖత్తుమగమా నాథో లఙ్కాదీపం మనోరమం,
సత్తానం హితమిచ్ఛన్తో సాసనస్స చిరట్ఠితిం.

తత్థ తిక్ఖత్తుమగమా నాథో'తి అనమతగ్గే సంసారవట్టే పరినామేత్వా అప్పతిసరణభావప్పత్తానం లోకియలోకుత్తరసుఖనిప్ఫాదనభావేన నాథో పతిసరణ భూతో భగవా బుద్ధధమ్మసఙ్ఘరతనత్తయమగ్గం ఆచిక్ఖన్తో లఙ్కాదీపం తిక్ఖత్తుం గతో. తత్థ పఠమగమనే తావ బోధిమణ్డం ఆరుయ్హ పురత్థిమాభిముఖో నిసీదిత్వా సూరియే అనత్థమితేయేవ మారబలం విధమేత్వా, పఠమయామే పుబ్బేనివాసఞాణం అనుస్సరిత్వా మజ్ఝిమయామే చుతుపపాతఞాణం పత్వా పచ్ఛిమయామావసానే పచ్చయాకారే ఞాణం ఓతారేత్వా దసబలచతువేసారజ్జాది గుణపతిమణ్డితం సబ్బఞ్ఞుతఞాణం పటివిజ్ఝిత్వా బోధిమణ్డప్పదేసే అనుక్కమేన సత్తసత్తాహం వీతినామేత్వా అట్ఠమే సత్తాహే అజపాలనిగ్రోధమూలే నిసిన్నో ధమ్మగమ్భీరతం పచ్చవేక్ఖనేన అప్పోస్సుక్కతం ఆపజ్జమానో దససహస్స బ్రహ్మపరివారేన సహమ్పతిమహాబ్రహ్మునా ఆయాచితధమ్మదేసనో హుత్వా బుద్ధచక్ఖునా లోకం ఓలోకేన్తో పఞ్చవగ్గియానం భిక్ఖునం బహూపకారకం అనుస్సరిత్వా ఉట్ఠాయాసనా కాసీనం పురం గన్త్వా అఞ్ఞాకోణడఞ్ఞప్పముఖే అట్ఠారస బ్రహ్మకోటియో అమతం పాయేన్తో ధమ్మచక్కం పవత్తేత్వా పక్ఖస్స పఞ్చమియం పఞ్చవగ్గియే సబ్బేపి తే అరహన్తే పతిట్ఠాపేత్వా తం దివసమేవ యసకులపుత్తస్స రత్తిభాగే సోతాపత్తిఫలం దత్వా పునదివసే అరహన్తం దత్వా తస్స సహాయకే చతుపఞ్ఞాసజనే అరహన్తం పాపేత్వా ఏవం లోకే ఏకసట్ఠియా అరహన్తేసు జాతేసు వుత్థవస్సో పవారేత్వా, 'చరథ భిక్ఖవే చారిక' న్తి భిక్ఖు దిసాసు పేసేత్వా సయం ఉరువేలం గచ్ఛన్తో అన్తరామగ్గే కప్పాసికవనసణ్డే భద్దవగ్గియే కుమారే తింసజనే వినేత్వా ఏహిభిక్ఖుభావేన పబ్బాజేత్వా ఉరువేలం గన్త్వా అడ్ఢుడ్ఢాని పాటిహారియసహస్సాని దస్సేన్తో ఉరువేలకస్సపాదయో సహస్సజటిలపరివారే తేభాతికజటిలే వినేన్తో తత్థేవ విహాసి. అపరభాగే అఙ్గమగధరట్ఠవాసినో ఉరువేలకస్సపస్స మహాయఞ్ఞం ఉపట్ఠాపేసుం. సో పన ఇచ్ఛాచారాభిభూతో చిన్తేసి? "సచాయం మహాసమణో ఇమస్స సమాగమస్స మజ్ఝే పాటిహారియం కరేయ్య లాభసక్కారో మే పరిహాయిస్సతి"తి. తస్సేవం పవత్తఅజ్ఝాసయం ఞత్వా పాతోవ ఉత్తరకురుతో భిక్ఖం ఆహరిత్వా అనోతత్తే ఆహారం పరిభుఞ్జిత్వా సాయన్హ సమయే ఫుస్సపుణ్ణమీఉపోసథదివసే లఙ్కాదీపస్సత్థాయ లఙ్కాదీపముపాగమి.

తస్స పన దీపస్స మహాగఙ్గాయ దక్ఖిణపస్సే ఆయామతో తియోజనే పుథులతో ఏకయోజనప్పమాణే మహానాగవనుయ్యానే యక్ఖసమాగమస్స మజ్ఝే తస్స ఉపరి మహియఙ్గణథూపస్స పతిట్ఠానట్ఠానే ఆకాసేయేవ ఠితో వుట్ఠివాతన్ధకారం దస్సేత్వా తేసం భయం ఉప్పాదేసి. తే భయేన ఉపద్దుతా "కస్స ను ఖో ఇమం కమ్మ"న్తి ఇతో చితో ఓలోకేన్తో అద్దసంసు భగవన్తం ఆకాసే నిసిన్నం. దిస్వాన భగవన్తం అభయం యావింసు. తేసం భగవా ఆహ?

“సచే తుమ్హే అభయం ఇచ్ఛథ మయ్హం నిసజ్జట్ఠానస్స ఓకాసం దేథా”తి. సబ్బేపి తే తస్స నిసజ్జట్ఠానం అదంసు. భగవా నిసజ్జాయ ఓకాసం గహేత్వా తేసం భయం వినోదేత్వా తేహి దిన్నే భుమిభాగే చమ్మఖణ్డం పత్థరిత్వా నిసీది. నిసిన్నోవ పన భగవా చమ్మఖణ్డం పసారేసి. తే యక్ఖా భీతతసితా అఞ్ఞత్థ గన్తుం అసహమానా సమన్తతో సాగరతీరే రాసిభూతా అహేసుం. సత్థా గిరిదీపం ఇద్ధానుభావేన ఆహరిత్వా దస్సేసి. తేసు తత్థ పతిట్ఠితేసు పున యథాట్ఠానేవ ఠపేత్వా పత్థరితచమ్మఖణ్డమ్పి సంఖిపి. తస్మిం ఖణే తతో తతో దేవా సన్నిపతింసు. తేసం సమాగమే ధమ్మం దేసేసి. అనేకేసం పాణకోటీనం ధమ్మాభిసమయో అహోసి. సరణేసు చ సీలేసు చ పతిట్ఠితా అసఙ్ఖేయ్యా అహేసుం. సుమనకూటే పన మహాసుమనదేవో సోతాపత్తిఫలం పత్వా అత్తనో పూజనీయం భగవన్తం యాచి. భగవా తేన యాచితో సీసం పాణినా పరామసిత్వా కేసధాతుంగహేత్వా తస్స అదాసి. దత్వా చ పన లఙ్కాదీపం తిక్ఖత్తుం పదక్ఖిణం కత్వా పరిత్తం కత్వా ఆరక్ఖం సంవిధాయ పున ఉరువేలమేవ ఆగతో. సో పన కేసధాతుయో సువణ్ణచఙ్గోటకేనాదాయ సత్థు నిసిన్నట్ఠానే నానారతనేహి విచిత్తం థూపం పతిట్ఠాపేత్వా ఉపరి ఇన్దనీలమణిథూపికాహి పిదహిత్వా గన్ధమాలాదీహి పూజేన్తో విహాసి. పరినిబ్బుతే పన భగవతి సారిపుత్తస్స అన్తేవాసికో సరభూ నామ థేరో ఖీణాసవో చితకతో ఇద్ధియా తథాగతస్స గీవట్ఠిం ఆదాయ తస్మిం ఇన్దనీలమణిథూపే పతిట్ఠాపేత్వా మేఘవణ్ణపాసాణేహి ద్వాదసహత్థం థూపం కారాపేత్వా గతో. తతో దేవానమ్పియతిస్సరఞ్ఞో భాతా చూళాభయో నామ కుమారో తమబ్భుతం చేతియం దిస్వా అభిప్పసన్నో తం పటిచ్ఛాదేన్తో తింసహత్థం చేతియం పతిట్ఠాపేసి. పున దుట్ఠగామణీ అభయమహారాజా తం పటిచ్ఛాదేత్వా అసీతిహత్థం కఞ్చుకచేతియం కారాపేసి. మహియఙ్గణ థూపస్స పతిట్ఠానాధికారో ఏవం విత్థారతో వేదితబ్బో?

బోధిం పత్వాన సమ్బుద్ధో బోధిమూలే నరాసభో

నిసీదిత్వాన సత్తాహం పాటిహీరం తతో అకా.

తతో పుబ్బుత్తరే ఠత్వా పల్లఙ్కా ఈసకే జినో

అనిమిసేన నేత్తేన సత్తాహం తం ఉదిక్ఖయి.

చఙ్కమిత్వాన సత్తాహం చక్కమే రతనామయే

విచినిత్వా జినో ధమ్మం వరం సో రతనాఘరే.

అజపాలమ్హి సత్తాహం అనుభోసి సమాధిజం

రమ్మే చ ముచలిన్దస్మిం విముత్తిసుఖముత్తమం.

రాజాయతనమూలమ్హి సత్తరత్తిన్దివం వసీ

దన్తపోనోదకం సక్కో అదాసి సత్థునో తదా.

చతుహి లోకపాలేహి సిలాపత్తం సమాహటం చతుక్కమేకకం కత్వా అధిట్ఠానేన నాయకో.

వాణిజేహి తదా దిన్నం మన్థఞ్చ మధుపిణ్డికం

తహిం పన గహేత్వాన భత్తకిచ్చం అకా జినో.

గణ్హింసు సరణం తస్స తపుస్సభల్లికా ఉభో

సరణం అగముం తే తం సత్థు దిన్నసిరోరుహా.

గన్త్వాన తే సకం రట్ఠం థూపం కత్వా మనోరమం

నమస్సింసు చ పూజేసుం ద్వేభాతికోపాసకా.

ఇతి నో సత్తసత్తాహం వీతినామేసి నాయకో?

బ్రహ్మునా యాచితో సత్థా ధమ్మచక్కం పవత్తితుం.

తతో బారాణసిం గన్త్వా ధమ్మచక్కం పవత్తయి

కోణ్డఞ్ఞో దేసితే ధమ్మే సోతాపత్తిఫలం లభి.

బ్రహ్మానో'ట్ఠారసకోటీ దేవతా చ అసఙ్ఖియా

సోతాపత్తిఫలం పత్తా ధమ్మచక్కే పవత్తితే.

పత్తో పాటిపదే వప్పో భద్దియో దుతియే ఫలం,
తతియే చ మహానామో అస్సజీ చ చతుత్థియం.

తే సబ్బే సన్నిపాతేత్వా పఞ్చ'మే పఞ్చవగ్గియే,
అనత్తసుత్తం దేసేత్వా బోధియగ్గ ఫలేన తే.

బోధిం పాపేత్వా పఞ్చాహే యసత్థేరాదికే జనే,
తతో మగ్గన్తరే తింసకుమారే భద్దవగ్గియే.

ఉరువేలం తతో గన్త్వా ఉరువేలాయ సఞ్ఞితం,
ఉరువేలేననుఞ్ఞాతో ఉరువేలనాగం దమి.

తం తం దమీ జినో నాగం దమనేన ఉరాదిగం,
తథాగతం నిమన్తింసు దిస్వా తే పాటిహారియం.

ఇధేవ వనసణ్డస్మిం విహారేత్వా మహామునీ,

ఉపట్ఠాహామసే సబ్బే నిచ్చభత్తేన తం మయం.

ఉరువేలకస్సపస్స మహాయఞ్ఞే ఉపట్ఠితే,
తస్స'త్తనో నాగమనే ఇచ్ఛాచారం విజానియ.

ఉత్తరకురుతో భిక్ఖం హరిత్వా దిపదుత్తమో,
అనోతత్తదహే భుత్వా సాయన్హ సమయే సయం.

బోధితో నవమే మాసే ఫుస్సపుణ్ణమియం జినో,
లఙ్కాదీపం విసోధేతుం లఙ్కాదీపముపాగమి.

యక్ఖే దమిత్వా సమ్బుద్ధో ధాతుం దత్వాన నాయకో,
గన్త్వాన ఉరువేలం సో వసీ తత్థ వసే జినో.

పఠమగమనకథా సమత్తా.

దుతియగమనే పన బోధితో పఞ్చమే వస్సే జేతవనమహావిహారే వసన్తో చూళోదర'మహోదరానం మాతులభాగినేయ్యానం నాగానం మణిపల్లఙ్కం నిస్సాయ సఙ్గామం పచ్చుపట్ఠితం దిస్వా సయం పత్తచీవరమాదాయ చిత్తమాసస్స కాళపక్ఖే ఉపోసథదివసే నాగదీపం గన్త్వా తేసం సఙ్గామమజ్ఝే ఆకాసే నిసిన్నో అన్ధకారం అకాసి. తే అన్ధకారాభిభూతే సమస్సాసేత్వా ఆలోకం దస్సేత్వా అత్తనో సరణభూతానం తేసం సామగ్గికరణత్థం ఫలభరితరుక్ఖం చాలేన్తో వియ ధమ్మం దేసేసి. తే ఉభోపి ధమ్మే పసీదిత్వా తమ్పి పల్లఙ్కం తథాగతస్స అదంసు. భగవా పల్లఙ్కే నిసిన్నో దిబ్బన్నపానేహి సన్తప్పితో భత్తానుమోదనం కత్వా అసీతికోటియో నాగే సరణేసు చ సీలేసు చ పతిట్ఠాపేసి. తస్మిం సమాగమే మహోదరస్స మాతులో మణిఅక్ఖికో నామ నాగరాజా భగవన్తం పున కల్యాణిదేసమాగమనత్థం. అయాచి. భగవా పన తుణ్హీభావేన అధివాసేత్వా "జేతవనమేవ గతో.

ఏవఞ్హి సో నాగదీపం ఉపేతో,
మారాభిభు సబ్బవిదు సుమేధో;
దమేత్వ నాగే కరుణాయుపేతో,
గన్త్వా వసీ జేతవనే మునిన్దో.

దుతియగమనకథా సమత్తా.

తతియగమనే పన బోధితో అట్ఠమే వస్సే జేతవనమహావిహారే విహరన్తో భగవా? "మమ పరినిబ్బానతో పచ్ఛా తమ్బపణ్ణిదీపే సాసనం పతిట్ఠహిస్సతి, సో దీపో బహు భిక్ఖుభిక్ఖునీఉపాసకోపాసికాది అరియగణసేవితో కాసావపజ్జోతో భవిస్సతి, మయ్హం చతున్నం దాఠాధాతునం అన్తరే ఏకా దాఠా చ దక్ఖిణఅక్ఖధాతు చ నలాటధాతు చ రామగామవాసీహి లద్ధో ఏకకోట్ఠాసో చ అఞ్ఞే బహూసరీరధాతు చ కేసధాతుయో చ తత్థేవ పతిట్ఠహిస్సన్తి అనేకాని సఙ్ఘారామసహస్సాని చ. బుద్ధధమ్మసఙ్ఘరతనే పతిట్ఠితసద్ధో మహాజనో భవిస్సతి. తస్మా లఙ్కాదీపం గన్త్వా తత్థ సమాపత్తిం సమాపజ్జిత్వా ఆగన్తుం

వట్టతీ “తి చిన్తేత్వా ఆనన్దత్థేరం ఆమన్తేసి? “ఆనన్ద చతుపటిసమ్భిదప్పత్తానం పఞ్చసతమహాఖీణాసవానం భిక్ఖూనం పటివేదేసి. అమ్హేహి సద్ధిం గన్తబ్బ “న్తి. ఆనన్దత్థేరో కపిలవత్థుకోళియ నగరవాసీనం పఞ్చసతమహాఖీణాసవానం భిక్ఖూనం పటివేదేసి. తే పటివేదితా పఞ్చసతఖీణాసవా పత్తచీవరధారా హుత్వా సత్థారం వన్దిత్వా అఞ్జలిం పగ్గయ్హ నమస్సమానా అట్ఠంసు. సత్థునో పన సలలాయ నామ గన్ధకుటియా అవిదూరే
రత్తసేతనీలుప్పలకుముదపదుమపుణ్డరీకసతపత్తసహస్సపత్తజలజేహి సోగన్ధిక నానాపుప్ఫేహి సఞ్ఛన్నా,సుభసోపానా,
పసాదితసమతిత్తికకాకపేయ్యసురమణీయసీతలమధురోదకా సుఫుల్లపుప్ఫఫలధారిత
నానావిధవిచిత్తసాలసలలచమ్పకాసోకరుక్ఖానాగరుక్ఖాదీహి సుసజ్జితభూమిపదేసా అచ్చన్తరమణీయా పోక్ఖరణీ అత్థి. తత్థ అధివత్థో మహానుభావో సుమనోనామ నాగరాజా సోళససహస్సమత్తాహి నాగమాణవికాహి పరివుతో మహన్తం సిరిసమ్పత్తిం అనుభవమానో తథాగతస్స రూపసోభగ్గప్పత్తం అత్తభావం ఓలోకేత్వా మహన్తం సుఖసోమనస్సం అనుభవమానో అత్తనో మాతరం నన్దనాగమానవికం గరుట్ఠానే ఠపేత్వా తస్సా వేయ్యావచ్చం కురుమానో తస్మింయేవ పోక్ఖరణిం అజ్ఝావసతి. సత్థా పన అత్తనో గమనం సంవిధానానన్తరే సుమనం నాగరాజానం అవిదురే ఠితం ఆమన్తేత్వా సపరివారో ఆగచ్ఛా హీతి ఆహ. సో సాధుతి సమ్పటిచ్ఛిత్వా అత్తనో పరివారే ఛకోటిమత్తే నాగే గహేత్వా సుపుప్ఫితచమ్పకరుక్ఖం తథాగతస్స సూరియరంసినివారణత్థం ఛత్తం కత్వా గణ్హి. అథ భగవా రవిరస్మిపత్థటసువణ్ణపబ్బతో వియ విరోచమానో అత్తనో పత్తచీవరమాదాయ ఆకాసం అబ్భుగ్గఞ్ఛి. సత్థారం పరివారేత్వా ఠితా తే పఞ్చసతఖీణాసవాపి సకం సకం పత్తచీవరమాదాయ ఆకాసం ఉగ్గన్త్వా సత్థారం పరివారయింసు. సత్థా పఞ్చసతఖీణాసవపరివుతో విసాఖపుణ్ణముపోసథదివసే కల్యాణియం గన్త్వా మహారహే మణ్డపమజ్ఝే పఞ్ఞత్తవర బుద్ధాసనే పఞ్చసతఖీణాసవపరివుతో హుత్వా నిసీది.

అథ మణిఅక్ఖికో నామ నాగరాజా బుద్ధపముఖం భిక్ఖు సఙ్ఘం అనేకేహి దిబ్బేహి ఖజ్జభోజ్జేహి సన్తప్పేత్వా ఏకమన్తం నిసీది. సత్థా తస్స భత్తానుమోదనం కత్వా సుమనకుటే పదలఞ్ఛనం దస్సేత్వా తస్మిం పబ్బతపాదే అనేకపాదపాకిణ్ణభూమిప్పదేసే నిసిన్నో దివావిహారం కత్వా తతో వుట్ఠాయ దీఘవాపిచేతియట్ఠానే సమాపత్తిం సమాపజ్జి. మహాపథవీ ఉదకపరియన్తం కత్వా సతవారం సహస్సవారం సఙ్కమ్పి. తత్థ మహాసేనం నామ దేవపుత్తం ఆరక్ఖత్థాయ నివత్తేత్వా తతో వుట్ఠాయ మహాథూపట్ఠానే తథేవ సమాపత్తిం సమాపజ్జి. మహాపథవి తథేవ కమ్పి. తత్రాపి విసాలరూప దేవపుత్తం ఆరక్ఖం గణ్హనత్థాయ ఠపేత్వా తతో వుట్ఠాయ థూపారామ చేతియట్ఠానే తథేవ నిరోధసమాపత్తిం సమాపజ్జి. మహాపథవీ తథేవ కమ్పి. తత్థ చ పథవిపాల దేవపుత్తం ఆరక్ఖత్థాయ. నివత్తేత్వా తతో వుట్ఠాయ మరిచవట్టిచేతియట్ఠానం గన్త్వా పఞ్చహి భిక్ఖుసతేహి సద్ధిం సమాపత్తిం అప్పయి. పథవి తథేవ కమ్పి. తస్మిం ఠానే ఇన్దకదేవపుత్తం ఆరక్ఖం గణ్హనత్థాయ ఠపేసి. తతో వుట్ఠాయ కాచరగామచేతియట్ఠానే తథేవ సమాపత్తిం సమాపజ్జి. పథవి తథేవ కమ్పి. (తస్మిం ఠానే మహాఘోస దేవపుత్తం ఆరక్ఖం గణ్హనత్థాయ నియ్యాదేసి) ఏతస్మిం మహాచేతియట్ఠానే మహాఘోసం నామ దేవపుత్తం ఆరక్ఖం గహణత్థాయ నివత్తేత్వా తతో వుట్ఠాయ తిస్సమహావిహారచేతియట్ఠానే తథేవ సమాపత్తిం సమాపజ్జి. పథవి తథేవ కమ్పి. తత్థ మణిమేఖలం నామ దేవధీతరం ఆరక్ఖం గాహాపేత్వా తతో నాగమహావిహారచేతియట్ఠానే తథేవ సమాపత్తిం సమాపజ్జి. పథవి తథేవ కమ్పి. తస్మిమ్పి మహిన్దం నామ దేవపుత్తం ఆరక్ఖం గహణత్థాయ ఠపేసి. తతో వుట్ఠాయ మహాగఙ్గాయ దక్ఖిణదిసాభాగే సేరు నామ దహస్స అన్తే వరాహ నామ సోణ్డిమత్థకే అతిమనోరమం ఉదకబుబ్బుళకేలాసకూటపటిభాగం చేతియం పతిట్ఠహిస్సతీ’తి పఞ్చసతఖీణాసవేహి సద్ధిం నిరోధసమాపత్తిం సమాపజ్జి. బహలఘనమహాపథవి పరిబ్భమితకుమ్భకారచక్కం వియ పభిన్నమదమహా హత్థినాగస్స కుఞ్చనాదకరణం వియ ఉచ్చుకోట్టన యన్త-ముఖసద్దో

వియ (చ) సతవారం సహస్సవారం నదమానా సోమనస్సప్పత్తా వియ సకలలఙ్కాదీపం ఉన్నాదం కురుమానా సంకమ్పి. తతో వుట్ఠాయ సుమననాగరఞ్ఞో హత్థేసు ఠిత చమ్పకరుక్ఖతో పుప్ఫాని ఆదాయ తత్థ పూజేత్వా పునప్పునం తం ఓలోకేసి. సో సత్థారం వన్దిత్వా మయా భన్తే కిం కత్తబ్బన్తి పుచ్ఛి. ఇమస్స ఠానస్స ఆరక్ఖం కరోహీతి ఆహ. సో తం సుత్వా భన్తే తుమ్హాకం గన్ధకుటిం మమ ఆరక్ఖం కరోన్తస్స రూపసోభగ్గప్పత్తం అసీత్యానుబ్యఞ్జనబ్యామప్పభాద్వత్తింసమహాపురిసలక్ఖణవిచిత్తం దస్సనానుత్తరియభూతం పస్సన్తస్స మనోసిలాతలే సీహనాదం నదన్తో తరుణసీహో వియ గజ్జన్తో పావుస్సకమహామేఘో వియ ఆకాసగఙ్గం ఓతరన్తో వియ రతనదామం గన్థేన్తో వియ చ అట్ఠఙ్గసమన్నాగతం సవనీయసరం విస్సజ్జేత్వా బ్రహ్మఘోసం నిచ్ఛారేన్తో నానానయేహి విచిత్తకథం కథయమానానం సవనానురిత్తయభూతం సంసారణ్ణవనిముగ్గానం తారణసమత్థం మధుర ధమ్మదేసనం సుణన్తస్స, ఞాణిద్ధియా కోటిప్పత్తే సారిపుత్తమోగ్గల్లానాదయో అసీతిమహాసావకే పస్సన్తస్స, తత్థేవ మయ్హం వసనం రుచ్చతి. న సక్కోమి అఞ్ఞత్థ తుమ్హేహి వినా వసితున్తి ఆహ. భగవా తస్స కథం సుత్వా నగరాజ, ఇమం పదేసం తయా చిరం వసితట్ఠానం. కకుసన్ధస్స భగవతో ధాతు ఇమస్మింయేవ ఠానే పతిట్ఠితా, త్వమేవ తస్మిం కాలే వరనిద్దో నామ నాగరాజా హుత్వా తస్సా ధాతుయా ఆరక్ఖం గహేత్వా గన్ధమాలాదీహి పూజం కరోన్తో చిరం విహాసి. పున కోణాగమనస్స భగవతో ధాతు ఇమస్మింయేవ ఠానే పతిట్ఠితా త్వమేవ తస్మిం కాలే జయసేనో నామ దేవపుత్తో హుత్వా తస్సా ధాతుయా ఆరక్ఖం గహేత్వా గన్ధమాలాదీహి పూజం కత్వా తత్థేవ చిరం విహాసి. పున కస్సపస్స భగవతో ధాతు ఇమస్మింయేవ ఠానే పతిట్ఠితా. త్వమేవ తస్మిం కాలే దీఘసాలో నామ నాగరాజా హుత్వా తాయ ధాతుయా ఆరక్ఖం గహేత్వా గన్ధమాలాదీహి పూజం కరోన్తో విహాసి. మయి పన పరినిబ్బుతే కాకవణ్ణతిస్సమహారాజా మయ్హం నలాటధాతుం ఇమస్మింయేవ ఠానే పతిట్ఠాపేస్సతి, తస్మా త్వం ఇమస్స ఠానస్స ఆరక్ఖం కరోహీతి వత్వా పఞ్చసీలేసు పతిట్ఠాపేత్వా పఞ్చసతఖీణాసవేహి సద్ధిం చేతియట్ఠానం పదక్ఖిణం కత్వా త్వం అప్పమత్తో హోహీతి వత్వా ఆకాసం ఉప్పతిత్వా జేతవనమేవ గతో.

తస్స పన నాగరఞ్ఞో మాతా ఇన్దమానవికా నామ ఆగన్త్వా తథాగతం వన్దిత్వా ఏకమన్తం ఠితా, భన్తే మమ పుత్తో సుమనో నామ నాగరాజా కుహిన్తి ఆహ. తవ పుత్తో తమ్బపణ్ణిదీపే మహావాలుకగఙ్గాయ దక్ఖిణభాగే సేరు నామ దహస్స సమీపే వరాహ నామ సోణ్డియం సమాధి అప్పితత్తా అత్తనో పరివారే ఛకోటిమత్తే నాగే గహేత్వా సత్థారం వన్దిత్వా భన్తే ఇతో పట్ఠాయ తుమ్హాకం దస్సనం దుల్లభం, ఖమథ మేతి అచ్చయం దేసేత్వా మహతిం నాగసమ్పత్తిం గహేత్వా పుత్తస్స సుమననాగరాజస్స సన్తికం గన్త్వా మహతిం ఇస్సరియసమ్పత్తిం అనుభవన్తి తత్థేవ ఆరక్ఖం గహేత్వా చిరం విహాసి.

మహాపఞ్ఞో మహాసద్ధో మహావీరో మహాఇసి,
మహాబలేన సమ్పన్నో మహన్తగుణభుసితో;
గన్త్వాన తమ్బపణ్ణిం సో సత్తానుద్దయమానసో,
గన్త్వా నాగవరం దీపం అగా జేతవనం విదు.

అతిసయమతిసారో సారదానం కరోన్తో,
అతిఅధిరమణియో సబ్బలోకేకనేత్తో;
అతిగుణధరణీయో సబ్బసత్తే తమగ్గం,
అతివిపులదయో తానేతుమాగా సుదీపం.

తతియగమనకథా సమత్తా.

ఇతి అరియజనపసాదనత్థాయ కతే ధాతువంసే తథాగతస్స గమనం నామ పఠమో పరిచ్ఛేదో.

ఆగన్త్వా తమ్బపణ్ణిం సో సత్తానుద్దయమానసో

పున గన్త్వా నాగదీపం అగా జేతవనం వరం

అతిసయమతిసారో సారదానేక రత్తో

అతిధితిరమణియో సబ్బలోకేకనేత్తో

అతిగుణరమణీయం సబ్బసన్తేకమగ్గం

అతివిపులదయత్తా లఙ్కమాగా సుదీపం

ఇతి సీహళభాసాయ కతే ధాతువంసే దిస్సతే.

౨. పరినిబ్బానకథా

సత్థా పన తతో పఞ్చచత్తాలీసవస్సాని తిపిటకపరియత్తిధమ్మం దేసేత్వా వేనేయ్యజనే సంసారతో చతుఅరియమగ్గఫలపటిలాభవసేన ఉద్ధరేత్వా నిబ్బానే పతిట్ఠాపేత్వా పచ్ఛిమే కాలే వేసాలినగరం ఉపనిస్సాయ చాపాలచేతియం నిస్సాయ విహరన్తో మారేన పరినిబ్బానత్థాయ ఆరాధితో సతో సమ్పజానో ఆయుసఙ్ఖారే విస్సజ్జేసి. తస్స విస్సట్ఠభావం ఆనన్దోయేవ అఞ్ఞాసి. అఞ్ఞో కోచిపి జానన్తో నామ నత్థి. తస్మా భిక్ఖుసఙ్ఘమ్పి జానాపేస్సామీతి జేతవనమహావిహారం గన్త్వా సబ్బం భిక్ఖుసఙ్ఘం సన్నిపాతాపేత్వా భిక్ఖవే తథాగతస్స న చిరస్సేవ తిణ్ణం మాసానం అచ్చయేన పరినిబ్బానం భవిస్సతి, తుమ్హే సత్తతింసబోధి పక్ఖియధమ్మేసు సమగ్గా హుత్వా ఏకీభావా హోథ, తుమ్హే వివాదం మా కరోథ. అప్పమాదేన తిస్సో సిక్ఖా సమ్పాదేథాతి వత్వా పున దివసే వేసాలియం పిణ్డాయ చరిత్వా పిణ్డపాతా పటిక్కమిత్వా భణ్డగామం గతో. భణ్డగామతో హత్థిగామం హత్థిగామతో అమ్బగామం అమ్బగామతో జమ్బుగామం జమ్బుగామతో నిగ్రోధగామం నిగ్రోధగామతో భోగనగరం భోగనగరతో పావానగరం పావానగరతో కుసినారానగరం పత్తో. తత్థ యమకసాలానమన్తరే రీతో ఆనన్దత్థేరం ఆమన్తేత్వా ఉన్తరసీసకం కత్వా మఞ్చకం పఞ్ఞాపేహి కిలన్తోస్మి ఆనన్ద నిపజ్జిస్సామి’తి ఆహ. తం సుత్వా ఆనన్దత్థేరో ఉత్తరసీసకం కత్వా మఞ్చకం పఞ్ఞాపేత్వా చతుగ్గుణం సఙ్ఘాటిం అత్థరిత్వా పఞ్చచత్తాలీసవస్సాని అసయితబుద్ధసేయ్యం సయన్తో దక్ఖిణపస్సేన సతో సమ్పజానో అనుట్ఠానసఞ్ఞం మనసికరిత్వా సీహసేయ్యం కప్పేసి.

అతీతమద్ధాన భవే చరన్తో,
అనన్తసత్తే కరుణాయుపేతో;
కత్వాన పుఞ్ఞాని అనప్పకాని,
పత్తో సివం లోకహితాయ నాథో.

ఏవం హి సో దసబలోపి విహీనథామో,
యమస్స సాలాన నిపజ్జి మజ్ఝే;
కత్వాన సఞ్ఞఞ్హి అనుట్ఠహానం,
స ఇద్ధిమా మారముఖం పవిట్ఠో.

తస్మిం ఖణే సమకసాలా సుపుప్ఫితా అహేసుం. న కేవలం యమకసాలాయేవ సుపుప్ఫితా, అథ ఖో దససహస్సీ లోకధాతు చక్కవాళేసు సాలరుక్ఖాపి పుప్ఫితా. న సాలరుక్ఖాయేవ సుపుప్ఫితా, అథ ఖో యం కిఞ్చి పుప్ఫుపగఫలూపగ రుక్ఖజాతం సబ్బమ్పి పుప్ఫఞ్చ ఫలఞ్చ గణ్హి. జలేసు జలపదుమాని థలేసు థలపదుమాని ఖన్ధేసు ఖన్ధపదుమాని సాఖాసు సాఖాపదుమాని లతాసు లతాపదుమాని ఆకాసే ఓలమ్బపదుమాని పిట్ఠిపాసాణే హిన్దిత్వా సతపత్తపదుమాని సుపుప్ఫితాని అహేసుం. పథవితో యావ బ్రహ్మలోకో తావ దససహస్సి చక్కవాళా ఏకమాలాగుణా వియ అహేసుం. దేవా ఆకాసతో దిబ్బమన్దారవపారిచ్ఛత్తకకోవిళారపుప్ఫాని చ చన్దనచుణ్ణాని చ సమాకిరన్తి. దిబ్బతురియసఙ్గీతియో చ అన్తలిక్ఖే పవత్తన్తి. అనేకాని అచ్ఛరియసహస్సాని అహేసుం. ఏవం పూజావిసేసే పవత్తమానే పఠమయామే సుభద్దపరిబ్బాజకం వినేత్వా మజ్ఝిమయామే దససహస్సి లోకధాతు దేవతానం అనుసాసిత్వా పచ్ఛిమయామావసానే పఠమజ్ఝానం

సమాపజ్జిత్వా తతో వుట్ఠాయ దుతియజ్ఝానం చతుత్థజ్ఝానం సమాపజ్జి. తతో వుట్ఠాయ ఆకాసానఞ్చాయతనం విఞ్ఞాణఞ్చాయతనం ఆకిఞ్చఞ్ఞాయతనం నేవసఞ్ఞానాసఞ్ఞాయతనం సమాపజ్జిత్వా తతో వుట్ఠాయ నిరోధసమాపత్తిం సమాపజ్జి. తతో వుట్ఠాయ పఠమజ్ఝానం దుతియజ్ఝానం తతియజ్ఝానం చతుత్థజ్ఝానఞ్చ సమాపజ్జి. తతో వుట్ఠాయ ఏత్థన్తరతో అనుపాదిసేసనిబ్బానధాతుయా పరినిబ్బాయి.

మహామోహతమం హన్త్వా సత్తానం హదయస్సితం,
రవీవ జోతమానో సో లోకస్స అనుకమ్పకో;
వస్సాని పఞ్చతాలీసం కత్వా సత్తహితం బహుం,
అధునా అగ్గిక్ఖన్ధోవ పరినిబ్బాయి సో జినో.

ఏవం పన భగవతి పరినిబ్బుతే విస్సకమ్మదేవపుత్తో తథాగతస్స సరీరప్పమాణం వరదోణిం రతనేహి మాపేత్వా విసుద్ధకప్పాసేహి తథాగతస్స సరీరం వేఠేత్వా రతనదోణియం పక్ఖిపిత్వా గన్ధతేలేహి పూరేత్వా అపరాయ దోణియా పిదహిత్వా సబ్బగన్ధదారుచితకం కత్వా యేభుయ్యేన దేవతాయో లోహితచన్దనఘటికాయో ఆదాయ చితకాయం పక్ఖిపిత్వా అగ్గిం గాహాపేతుం నాసక్ఖింసు. కస్మా? మహాకస్సపత్థేరస్స అనాగతత్తా. సో ఆయస్మా మహాకస్సపత్థేరో యేభుయ్యేన బహున్నం దేవానం పియో మనాపో. థేరస్స హి దానం దత్వా సగ్గే నిబ్బత్తానం పమాణో నామ నత్థి. తస్మా దేవతా తస్మిం సమాగమే అత్తనో కులూపగత్థేరం అదిస్వా అమ్హాకం మహాకస్సపత్థేరో కుహిన్తి ఓలోకేన్తో అత్తనో పరివారేహి పఞ్చమత్తేహి భిక్ఖుసతేహి సద్ధిం మగ్గం పటిపన్నోతి ఞత్వా యావ థేరో ఇమస్మిం న సమ్పత్తో చితకం తావ న పజ్జలతుతి అధిట్ఠహింసు. తస్మిం కాలే థేరో యేభుయ్యేన తేరసధుతఙ్గధరేహి పఞ్చమత్తేహి భిక్ఖుసతేహి సద్ధిం ఆగన్త్వా చితకం తిక్ఖత్తుం పదక్ఖిణం కత్వా పాదపస్సే ఠితో, భన్తే తుమ్హాకం దస్సనత్థాయ ఇతో కప్పసతసహస్సమత్థకే పదుముత్తరసత్థునో పాదమూలే అభినీహారతో పట్ఠాయ అవిజహిత్వా ఆగతో. ఇదాని మే అవసానదస్సనన్తి పాదే గహేత్వా వన్దితుం అధిట్ఠాసి.

మహాకస్సపథేరో సో భిక్ఖుసఙ్ఘపురక్ఖతో;
ఏకంసం చీవరం కత్వా పగ్గహేత్వాన అఞ్జలిం.

పదక్ఖిణఞ్చ తిక్ఖత్తుం కత్వా ఠత్వా పదన్తికే;
పతిట్ఠహన్తు సీసే మే జినపాదేతి'ధిట్ఠహి.

సహాధిట్ఠానం చితకా దుస్సాని చ విభిన్దియ;
నిక్ఖమింసు తదా పాదా ఘనముత్తోవ చన్దిమా.

ఉభో హత్థేహి పగ్గయ్హ ఠపేత్వా అత్తనో సిరే;
వన్దిత్వా సత్థునో పాదే ఖమాపేత్వా విసజ్జయీ.

పుణ్ణచన్దో యథా అబ్భం చితకం పావిసి తదా;
ఇదం అచ్ఛేరకం దిస్వా రవం రవి మహాజనో.

ఉట్ఠహిత్వాన పాచీనా వన్దో అత్థఙ్గతో యథా;
పాదే అన్తరధాయన్తే అరోదింసు మహాజనా.

తదా మల్లరాజానో భగవతో సరీరకిచ్చం కరిస్సామాతి వత్వా నానావత్థాభరణాని నివాసేత్వా పరివారయింసు. తతో రాజానో మనుస్సా చ అగ్గిం దాతుం ఆరహింసు. తదా సక్కో? మయి పన పరినిబ్బుతే సక్కో దేవరాజా మణిజోతిరసం పసారేత్వా నిక్ఖన్తఅగ్గినా మమ సరీరకిచ్చం కరిస్సతి. మణిఅగ్గినో అవసానే మనుస్సా అగ్గిం కరిస్సన్తితి. ఏవం బుద్ధవచనం పరిభావేత్వా నిక్ఖత్తుం పదక్ఖిణం కత్వా భగవతో సరీరకిచ్చం కత్వా సమన్తతో ఉట్ఠహతుతి అధిట్ఠహి.

తస్మిం ఖణే సయమేవ చితకం అగ్గి గణ్హి. సరీరం పన భగవతో ఝాయామానం ఛవిచమ్మమంసనహారుఅట్ఠిఅట్ఠిమిఞ్జం అసేసేత్వా సుమనమకుళముత్తారాసిసదిసమేవ ధాతుయో అవసేసా అహేసుం.

పరినిబ్బుతకాలేపి సకలం కలునం అహు;
పరిదేవో మహా ఆసి మహీ ఉద్రియనం యథా.

దేవతాయానుభావేన సత్థునో చితకో సయం;
తతో ఏకప్పహారేన పజ్జలిత్థ సమన్తతో.

యఞ్చ అబ్భన్తరం దుస్సం యం దుస్సం సబ్బబాహిరం
దుస్సే ద్వేవ న ఝాయింసు తేసం దుస్సానమన్తరే;

యథా నిరుద్ధతేలస్స న మసీ న చ ఛారికా;
ఏవమస్స న దిస్సతి బుద్ధగత్తస్స ఝాయతో.

సుమనమకుళసభావా చ ధోతముత్తాభమేవ చ;
సువణ్ణవణ్ణసంకాసా అవసిస్సింసు ధాతుయో.

దాఠా చతస్సో ఉణ్హీసం అక్ఖకా ద్వే చ సత్తిమా;
న వికిణ్ణా తతో సేసా విప్పకిణ్ణావ ధాతుయో.

అహోసి తనుకా ధాతు సాసపబీజమత్తికా;
ధాతుయో మజ్ఝిమా మజ్ఝేభిన్నతణ్డులమత్తికా.

ధాతుయో మహతి మజ్ఝే భిన్నముగ్గప్పమాణికా;
ధాతువణ్ణా తయో ఆసుం బుద్ధాధిట్ఠానతేజసా.

సారిపుత్తస్స థేరస్స సిస్సో సరభునామకో;
ఆదాయ జినగీవట్ఠిం చితకాతోవ ధాతు నో.

సద్ధిం సిస్ససహస్సేన చేతియే మహియజ్జణే;
ఠపేత్వా చేతియం కత్వా కుసినారమగా ముని.

ఛళభిఞ్ఞో వసిప్పత్తో ఖేమో కారుణికో ముని;
సహసా చితకాతోవ వామదాతం సముగ్గహీ.

ఆకాసతో పతిత్వాపి నిక్ఖమిత్వాపి సాలతో;
సమన్తతోమ్బుముగ్గన్త్వా నిబ్బాపేసుం జలానలం.

మల్లరాజగణా సబ్బే సబ్బగన్ధోదకేన తం;
చితకం లోకనాథస్స నిబ్బాపేసుం మహేసినో.

ఏవం పన సబ్బలోకే కరుణాధికో సమ్మాసమ్బుద్ధో వేసాఖపుణ్ణముపోసథే అజ్జారదివసే పరినిబ్బుతో. దేవమనుస్సానం సఙ్గహకరణత్థాయ యమకసాలానమన్తరే చితకం సత్తరత్తిన్దివం వసీ. తతో వీసం హత్థసతికస్స ఉపరి సత్తరత్తిన్దివం వసి. యావ అగ్గిపరినిబ్బాపనం సత్తరత్తిన్దివం హోతి.

తతో సత్తదివసాని కుసినారాయం మల్లరాజపుత్తేసు గన్ధోదకేన చితకం నిబ్బాపయమానేసు సాలరుక్ఖతో ఉదకధారా నిక్ఖమిత్వా చితకం నిబ్బాపయింసు. తతో దసబలస్స ధాతుయో సువణ్ణచఙ్గోటకే పక్ఖిపిత్వా అత్తనో నగరే సన్థాగారే ఠపేత్వా సత్తిపఞ్జరం కత్వా ధనుపాకారేహి పరిక్ఖిపాపేత్వా సత్తాహం నచ్చగీతవాదితగన్ధమాలాదీహి మల్లరాజపుత్తా సక్కారం కరింసు.

తతో తే మల్లరాజానో రమ్మం దేవసభోపమం;
సబ్బథా మణ్డయిత్వాన సన్థాగారం తతో పన.

మగ్గం అలఙ్కరిత్వాన యావ మకుటచేతియా;
హత్థిక్ఖన్ధే ఠపేత్వాన హేమదోణిం సధాతుకం.

గన్ధాదీహిపి పూజేత్వా కీళన్తా సాధుకీళితం;
పవేసేత్వాన నగరం సన్థాగారే మనోరమే.

దసభూమస్మిం పల్లఙ్కే ఠపేత్వా జినధాతుయో;
ఉస్సయుం తే తదా ఛత్తే సన్థాగారసమన్తతో.

హత్థీహి పరిక్ఖిపాపేసుం తతో అస్సే తతో రథే,
అఞ్ఞోఞ్ఞం పరివారేత్వా తతో యోధే తతో ధను;
ఇతి పరిక్ఖిపాపేసుం సమన్తా యోజనం కమా,
తదా నచ్చేహి గీతేహి వాదితేహి చ పూజయుం.)

పరినిబ్బానకథా సమత్తా.

తతో భగవతో పరినిబ్బుతభావం సుత్వా అజాతసత్తు మహారాజా కోసినారకానం మల్లానం సాసనం పేసేసి. అహమ్పి ఖత్తియో భగవాపి ఖత్తియో సత్థునో సరీరధాతునం థూపఞ్చ మహఞ్చ కరోమీతి. తేనేవ ఉపాయేన వేసాలియం లిచ్ఛవిరాజానో చ కపిలవత్థుమ్హి సక్యరాజానో చ అల్లకప్పకే బులయో చ రామగామకే కోళియా చ వేఠదీపకే బ్రాహ్మణో చ పావాయం పావేయ్యకా చ సాసనం పేసేత్వా సబ్బే ఏకతో హుత్వా కోసినారకేహి సద్ధిం వివాదం ఉప్పాదేసుం. తేసం పన ఆచరియో ద్రోణబ్రాహ్మణో నామ. సో తేసం? మా భోన్తో విగ్గహవివాదం కరోథ, అమ్హాకం భగవా ఖన్తివాదీయేవాతి వత్వా తాదిసస్స చ ఖన్తిమేత్తానుద్దయసమ్పన్నస్స సరీరభాగే కలహం కాతుం అయుత్తన్తి ఆహ.

(రాజా అజాతసత్తు చ లిచ్ఛవీ చ నరాధిపా;
సక్యా చ అల్లకప్పా చ కోళియాపి చ రామకే.

బ్రాహ్మణో వేఠదీపో చ మల్లపావేయ్యకాపి చ;
మల్లా చ ధాతు అత్థాయ అఞ్ఞమఞ్ఞం వివాదయుం.

ఏవం సన్తే తదా దోణో బ్రాహ్మణో ఏతదబ్రవీ;
సుణన్తు భోన్తో మే వాచం హితమత్థుపసంహితం.

ఖన్తివాదీ ఇసికాలే ధమ్మపాలకుమారకే;
ఛద్దన్తే భురిదత్తే చ చమ్పేయ్యే సఙ్ఖపాలకే.

మహాకపిజాతకాలే అమ్హాకం లోకనాయకో;
కోపం అకత్వా అఞ్ఞేసు ఖన్తిమేవ అకా జినో.

సిట్ఠాసిట్ఠే సుఖే దుక్ఖే లాభాలాభే యసాయసే;
తాదీ లక్ఖణసమ్పన్నో ఖన్తివాదేసు కా కథా.

ఏవం భవతం వివాదే సమ్పహారో న సాధుకో;
సబ్బేవ సహితా హోథ సమగ్గా మోదమానకా.

తథాగతస్స సారీరం అట్ఠభాగం కరోమసే;
థూపా విత్థారితా హోన్తు పసన్నా హి బహుజ్జనా.

తేన హి విభజేహి త్వం అట్ఠభాగన్తు బ్రాహ్మణ;
థూపా విత్థారితా హోన్తు పసన్నా హి బహుజ్జనా.

ఏవం వుత్తే తదా దోణో బ్రాహ్మణో గణజేట్ఠకో;
సువణ్ణం నాళిం కత్వాన సమం భాజేసి రాజునం.

సోళససనాళియో ఆసుం సబ్బా తా సేసధాతుయో;

ఏకేకపురవాసీనం ద్వే ద్వే దోణో అదా తదా.

ధాతుయో చ గహేత్వాన హట్ఠతుట్ఠా నరాధిపా;
గన్త్వా సకే సకే రట్ఠే చేతియాని అకారయుం.

దోణో తుమ్బం గహేత్వాన కారేసి తుమ్బచేతియం;
అఙ్గారథూపం కారేసుం మోరియా హట్ఠమానసా.

ఏకా దాఠా తిదసపురే ఏకా నాగపురే అహు;
ఏకా గన్ధారవిసయే ఏకా కాలిఙ్గరాజినో.)

తత్థ దోణోతి? తదా గణాచరియో. సో ధాతుయో విభజన్తో ఏకం దక్ఖిణదాఠాధాతుం గహేత్వా వేఠన్తరే ఠపేసి. తదా సక్కో అజ్జ దక్ఖిణదాఠాధాతుం కో లభతీతి చిన్తేత్వా వేఠన్తరే పస్సి. సో రతనచఙ్గోటకం గహేత్వా అదిస్సమానకాయేన గన్త్వా ధాతుం గహేత్వా తావతింసభవనే చూళామణిచేతియ ఏకయోజనుబ్బేధంయేవ మహన్తం థూపం కత్వా ఠపేసి. ఏకం దక్ఖిణదఠాధాతుం పాదగ్గన్తరే అక్కమిత్వా గణ్హి. ఏత్తావతా తావతింసభవనదన్తధాతుకథా పరిపుణ్ణా వేదితబ్బా.

తదా జయసేనో నామ నాగరాజా భగవతో పరినిబ్బుతభావం సుత్వా అజ్జ పచ్ఛిమదస్సనం పస్సిస్సామీతి మహన్తం నాగరాజసమ్పత్తిం గహేత్వా కుసినారం గన్త్వా మహాపూజం కత్వా ఏకమన్తం ఠత్వా పాదగ్గన్తరే ఠితం ధాతుం దిస్వా నాగేద్ధిబలేన గహేత్వా నాగభవనం నేత్వా నాగపురస్స మజ్ఝే రతనఖచితే చేతియే ఠపేసి. తం తమ్బపణ్ణియం కాకవణ్ణతిస్సరాజకాలే మహాదేవత్థేరస్స సిస్సో మహిన్దత్థేరో నామ నాగభవనం గన్త్వా దక్ఖిణదాఠం గహేత్వా తమ్బపణ్ణియం సేరునగరం హరిత్వా గిరిఅభయస్స సేరునగరపబ్బతన్తరే చేతియం కారాపేత్వా ఠపేసి.

ఏత్తావతా నాగభవనదన్తధాతుకథా పరిపుణ్ణా వేదితబ్బా.

తత్రాయం గన్ధారవాసినోతి? ఏకా వామదాఠా దోణో నామ ఆచరియో నివత్థ వత్థన్తరే ఠపేత్వా గణ్హి. తదా ఏకో గన్ధారవాసీ పుబ్బే లద్ధబ్యాకరణో కతాభినీహారో వత్థన్తరే ఠతపిదన్తధాతుం దిస్వా కుసలచిత్తేన తతో దన్తధాతుం గహేత్వా గన్ధారవాసికేహి సద్ధిం అత్తనో రట్ఠం గన్త్వా చేతియవనే ఠపేసి.

ఏత్తావతా వామదన్తధాతుకథా పరిపుణ్ణా వేదితబ్బా.

తత్థ అధో వామదన్తధాతుం సారిపుత్తత్థేరస్స సిస్సో ఖేమో నామ ముని జాలచితకతోవ ఉప్పతిత్వా వామదాఠం గహేత్వా కాలిఙ్గపురం నేత్వా బ్రహ్మదత్తస్స రఞ్ఞో సమీపం గన్త్వా దన్తధాతుం దస్సేత్వా? మహారాజ వామదన్తధాతుం భగవా తమేవ ఇమస్మిం జమ్బుదీపే యావ గుహసీవపరమ్పరా దేవమనుస్సానం అత్థం కరిత్వా పరియోసానే గుహసీవరఞ్ఞో పాహేస్సతీతి (నీయాదేతుం) ఆహాతి నీయ్యాదేసి.

అపరభాగే హేమమాలా రాజకఞ్ఞా దన్తకుమారేన సద్ధిం బ్రాహ్మణవేసం గహేత్వా దన్తధాతుం ఆదాయ పలాయిత్వా వాణిజే ఆరోచేత్వా నావా వేగేన గన్త్వా చేవ నాగసుపణ్ణేహి మహన్తం పూజం కారేత్వా అనుక్కమేనాగన్త్వా జమ్బుకోళపట్టనం

పత్వా దిజవరస్స ఆచిక్ఖితమగ్గేన అనురాధపురం పత్వా కిత్తిస్సిరిమేఘస్స పవత్తిం పుచ్ఛిత్వా నవవస్సఆయుసమానో తీసు సరణేసు పసన్నభావం సుత్వా మేఘగిరి మహాథేరస్స సన్తికం గన్త్వా వన్దిత్వా ఏకమన్తం నిసీదిత్వా దన్తధాతుం జమ్బుదీపతో గహేత్వా ఆగతభావం ఆరోచేత్వా దస్సేసి. దిస్వా చ పన పీతియా ఫుటో ఉభిన్నమ్పి సఙ్గహం కత్వా మహావిహారం అలఙ్కారేత్వా జినదన్తధాతుం ఠపేత్వా ఏకం భిక్ఖుం పేసేత్వా తం పవత్తిం రఞ్ఞో ఆరోచాపేసి. తం సుత్వా రాజా పీతిపామొజ్జో చక్కవత్తిస్స సిరిసమ్పత్తో దళిద్దో వియ తస్స పాటిహారియం దిస్వా వీమంసిత్వా నిక్కఙ్ఖో హుత్వా సకలలఙ్కాదీపేన పూజేసి. ఏతేన నయేన పూజం కత్వా ఏకదివసేనేవ నవలక్ఖం పూజేసి.

సీహళిన్దో ఉభిన్నమ్పి బహూని రతనాని చ;
గామే చ ఇస్సరే చేవ దత్వాన సఙ్గహం అకా.

ఏత్తావతా అథోదాఠాధాతుకథా పరిపుణ్ణా వేదితబ్బా.

చత్తాలీస సమా దన్తా కేసా లోమా చ సబ్బసో దేవా హరింసు ఏకేకం చక్కవాళపరమ్పరా.

తత్ర వచనే, చత్తాలీస సమా దన్తాతి? సేసదన్తా చ కేసా చ లోమా చ నఖా చ సబ్బసోపి మయి పరినిబ్బుత-కాలే మా డయ్హన్తు లుఞ్చిత్వా ఆకాసే పతిట్ఠన్తు ఏకేకచక్కవాళఞ్చ ఏకేకకేసలోమనఖదన్తధాతుపరమ్పరా నేత్వా చేతియం కారేత్వాన దేవమనుస్సానం అత్థం కరోతుతి అధిట్ఠహి. తస్మా పరినిబ్బుతకాలతో యావ సరీరం న డయ్హతి తావ ఛబ్బణ్ణరస్మియో లోమధాతు న పజహతి. దోణబ్రాహ్మణోపి ధాతువిభజనావసానే వేఠన్తరే చ నివాసనన్తరే చ పాదగ్గన్తరే చ ధాతునం వినట్ఠభావం ఞత్వా పథవియం ఉత్తానకోయేవజాతో. తదా సక్కో దేవరాజా దిస్వా అయం దేణాచరియో ధాతు అత్థాయ అనుపరివత్తేత్వా వినాసం పాపుణేయ్య అహం వీణాచరియవేసం గహేత్వా తస్స సన్తికం గన్త్వా సోకం వినోదేస్సామీతి సక్కరూపం జహిత్వా వీణాచరియవేసం గహేత్వా తస్స సన్తికం గన్త్వా ఏకమన్తం ఠితో దిబ్బగీతం గాయిత్వా వీణం వాదేన్తో నానప్పకారం ఉదానేసి. యం ధమ్మమేతం పురిసస్స వాదం ఛిన్దిస్సామీతి వత్వా కథాయ సోతునం లోభం పరస్స అత్థం వినాసేత్వా అతిలోభేన పురిసో పాపకో హోతీతి. హంసరాజజాతకం దీపేత్వా యం లద్ధం తం సులద్ధన్తి ఆహ. తం సుత్వా దోణో అయం వీణాచరియో మయ్హం థేనభావం అఞ్ఞాసీతి సోకం వినోదేత్వా ఉట్ఠాయ ఆవజ్జమానో తుమ్బం దిస్వా యేన భగవతో సరీరధాతుయో మితా సోపి ధాతుగతికోవ. ఇదం థూపం కరిస్సామీతి చిన్తేత్వా తుమ్బం గహేత్వాన చేతియే ఠపేసి. మోరియా అఙ్గారం గహేత్వా అఙ్గారచేతియం నామ కారేసుం.

(నగరే కపిలవత్థుమ్హి సమ్మాదిట్ఠి బహుజ్జనో;
తత్థ సారీరికం థూపం అకాసి రతనామయం.

నగరే అల్లకే రమ్మే బుద్ధధాతు పతిట్ఠియ;
సిలాయ ముగ్గవణ్ణాయ థూపం సధాతుకం అకా.

జనో పావేయ్యరట్ఠస్మిం పతిట్ఠియ సారీరికం;
సిలాయ మణివణ్ణాయ పావేయ్యం చేతియం అకా.

చీవరం పత్తదణ్డఞ్చ మధురాయం అపూజయుం;
నివాసనం కుసఘరే పూజయింసు మహాజనా.

పచ్చత్థరణం కపిలే ఉణ్ణలోమఞ్చ కోసలే;
పూజేసుం పాటలిపుత్తే కరకం కాయబన్ధనం.

నిసీదనం అవన్తిసు చమ్పాయం'దకసాటకం;
దేవరట్ఠే అత్థరణం విదేహా పరిస్సావనం.

వాసి-సూచిఘరఞ్చాపి ఇన్దపత్థే అపూజయుం;
పాసాణకే పదం సేట్ఠం భణ్డసేసం పరన్తకే.

మహింసు మనుజా ధాతుం అట్ఠదోణమితం తదా;
ధాతు విత్థారితా ఆసి లోకనాథస్స సత్థునో).

తే పన రాజానో హి అత్తనోలద్ధధాతుం గహేత్వా సకసకనగరం గన్త్వా చేతియం కారాపేత్వా మహన్తం పూజావిధానం కరింసు. చక్ఖుమన్తస్స భగవతో సరీరధాతు అట్ఠదోణమత్తం సువణ్ణనాళియా ఏకసతఅట్ఠవీసతినాళికా అహోసి? సత్థా పన ఉత్తరాసాళ్హనక్ఖత్తేన మాతుకుచ్ఛియం పటిసన్ధిం గణ్హి. విసాఖనక్ఖత్తేన మాతుకుచ్ఛితో నిక్ఖమి. ఉత్తరాసాళ్హనక్ఖత్తేన మహాభినిక్ఖమనం నిక్ఖమి. విసాఖనక్ఖత్తేన బుద్ధో అహోసి. ఉత్తరాసాళ్హనక్ఖత్తేన ధమ్మచక్కం పవత్తేసి. తేనేవ యమకపాటిహారియం అకాసి. అస్సయుజనక్ఖత్తేన దేవోరోహణం అకాసి. విసాఖనక్ఖత్తేన పరినిబ్బాయి. మహాకస్సపత్థేరా చ అనురుద్ధత్థేరో చ ద్వే మహాథేరా భగవతో సరీరధాతుయో విస్సజ్జాపేత్వా అదంసు.

తేసం రాజనం భగవతో సరీరధాతుం లభిత్వా సత్తదివససత్తమాసాధికాని సత్తవస్సాని మహారహం పూజం కత్వా గతకాలే మిచ్ఛాదిట్ఠికమనుస్సా? సమణో గోతమో పరినిబ్బుతో. తస్స ధాతు అత్థాయ అమ్హాకం జీవితకప్పనం నాసేత్వా పూజం కరోతీ'తి సమ్మాసమ్బుద్ధే పదుస్సన్తి. సక్కో ఆవజ్జేన్తో తం కారణం ఞత్వా మహాకస్సపత్థేరస్స ఆరోచేసి;'భన్తే మిచ్ఛాదిట్ఠికా మనుస్సా భగవతి పదుట్ఠచిత్తేన ఇతో చుతా అవీచినిరయం ఉప్పజ్జన్తి. బహుతరా అనాగతే మిచ్ఛాదిట్ఠికా మాతుపితుఘాతకా రాజానో భవిస్సన్తి. అజ్జేవ ధాతుయో నిదహితుం వట్టతీ'తి థేరో విచారేత్వా అద్దస.

అనన్తమత్థం ధరమానకాలే కత్వాన సత్తానమలీనచిత్తో సేసానమత్థాయ సరీరధాతుం ఠపేత్వ సో మచ్చుముఖం ఉపేతో. (కత్వా యో బోధిఞాణం వివిధబలవరం బుజ్ఝితుం పారమీయో వత్వా సజ్జేయ్యపుణ్ణే అపరిమితభవే ఉత్తరిత్వా సుముత్తం. ఆరోహిత్వాన సీఘం అరియసివపదం అచ్చుతం సీతిభావం పత్తో సో జాతిపారం నిఖిలపదహానం దుక్కరం కారయిత్వా.

ధాత్వన్తరాయం దిస్వాన థేరో కస్సపసవ్హయో;
నిధానం సబ్బధాతునం కరోహీత్యాహ భూపతిం.

సాధూతి సో పటిస్సుత్వా మాగధో తుట్ఠమానసో;

ధాతునిధానం కారేసి సబ్బత్థ వత్తితాదియ.

కారాపేత్వాన సో రాజా కస్సపస్స నివేదయీ;
ధాతుయో ఆహరీ థేరో ఇదం కారణమద్దస.

భుజఙ్గా పరిగణ్హింసు రామగామమ్హి ధాతుయో;
చేతియే ధారయిస్సన్తి లఙ్కాదీపే అనాగతే.

తా ధాతుయో ఠపేత్వాన థేరో కస్సపసవ్హయో;
రఞ్ఞో అజాతసత్తుస్స అదాసి ధాతుయో తదా.

గేహే చూపకరణాని చతుసట్ఠిసతాని సో;
అబ్భన్తరే ఠపేసి రాజా సబ్బా తా బుద్ధధాతుయో.

కరణ్డాసీతి సంకిణ్ణం చేతియాసీతిలఙ్కతం;
గేహే బహుసమాకిణ్ణం థూపారామప్పమాణకం.

కారేత్వా సబ్బకరణం వాలికం ఓకిరీ తహిం;
నానాపుప్ఫసహస్సాని నానా గన్ధం సమాకిరి.

అసీతిథేరరూపాని అట్ఠచక్కసతాని చ;
సుద్ధోధనస్స రూపమ్పి మాయాపజాపతాదినం.

సబ్బాని తాని రూపాని సువణ్ణస్సేవ కారయి;
పఞ్చ ఛత్తధజసతే ఉస్సాపేసి మహీపతీ.

జాతరూపమయే కుమ్భే కుమ్భే చ రతనామయే;
పఞ్చ పఞ్చ సతేయేవ ఠపాపేసి సమన్తతో.

సోవణ్ణనిక్ఖమయేన చ కపాలే రజతామయే;
పురేసి గన్ధతేలస్స జాలాపేత్వా పదీపకే.

పఞ్చ పఞ్చ సతేయేవ ఠపాపేసి దిసమ్పతి;
ఇమే తథేవ తిట్ఠన్త అధిట్ఠాసి మహాముని.

విత్థారితా ధమ్మాసోకో భవిస్సతి అనాగతే;
అక్ఖరే సోణ్ణపత్తమ్హి ఛిన్దాపేసి మహామతీ.

పకప్పిత్వా విసుకమ్మం ధాతుగబ్భసమన్తతో;
వాతవేగేన యాయన్తం యన్తరూపమకారయీ.

కత్వా సిలాపరిక్ఖేపం పిదహిత్వా సిలాహి తం;
తస్సూపరి కరీ థూపం సమం పాసాణథూపియం.)

ధాతునిధానకథా సమత్తా.

ఇతి అరియజనప్పసాదనత్థాయ కతే ధాతువంసే తథాగతస్స పరినిబ్బుతాధికారో నామ దుతియో పరిచ్ఛేదో.

౩. ధాతుపరమ్పరాకథా

ధాతుసు పన విభజిత్వా దీయమానేసు సత్థునో నలాటధాతు కోసినారకానం మల్లానం లద్ధకోట్ఠాసేయేవ అహోసి. మహాకస్సపత్థేరో తే ఉపసఙ్కమిత్వా సత్థునో నలాటధాతు తుమ్హాకం కోట్ఠాసే అహోసి, తం గహేతుం ఆగతో, భగవా హి ధరమానేయేవ తమ్బపణ్ణిదీపస్స అనుజాని, 'తస్మా తం అమ్హాకం దేథా'తి. తం సుత్వా మల్లరాజానో?'ఏవం పతిగణ్హథ భన్తే ధాతు'తి మహాకస్సపత్థేరస్స అదంసు. సో అత్తనో సద్ధివిహారికం మహానన్దత్థేరం పక్కోసాపేత్వా నలాటధాతుం థేరస్స నియ్యాదేత్వా' ఇమం ధాతుం తమ్బపణ్ణి దీపే మహావాలుకగఙ్గాయ దక్ఖిణభాగే సేరునామ దహస్స అన్తే వరాహ నామ సోణ్డిమత్థకే కాకవణ్ణతిస్సో నామ రాజా పతిట్ఠాపేస్సతి, చేతియం సఙ్ఘారామం కారాపేస్సతి, త్వం ఇమం ధాతుం గహేత్వా వేసాలియం ఉపనిస్సాయ మహావనవిహారే కుటాగారసాలాయం సత్థునో వసితగన్ధకుటియం ఠపేత్వా ధాతుపూజం కత్వా ఆయుసఙ్ఖారే ఓస్సట్ఠే పరినిబ్బాపయమానే అత్తనో సద్ధివిహారికస్స చన్దగుత్తత్థేరస్స ధాతువంసం కథేత్వా అప్పమత్తో హోహీ'తి వత్వా ధాతుం థేరస్స దత్వా అనుపాదిసేసనిబ్బానధాతుయా పరినిబ్బాయి.

సావకో సత్థుకప్పో సో పభిన్నపటిసమ్భిదో;
గహేత్వా మానయీ ధాతుం మహానన్దో మహావనే.

తస్స థేరస్స సద్ధివిహారికో చన్దగుత్తత్థేరో ధాతుం గహేత్వా ఆకాసం ఉగ్గన్త్వా సావత్థియం జేతవనమహావిహారే దసబలేన వసితగన్ధకుటియం ఠపేత్వా ధాతుపూజం కత్వా చిరం విహాసి. సోపి ఆయుసఙ్ఖారే ఓస్సట్ఠే పరినిబ్బాపయమానే అత్తనో. సద్ధివిహారికం భద్దసేనత్థేరం పక్కోసాపేత్వా ధాతుం థేరస్స నియ్యాదేత్వా ధాతువంసం కథేత్వా అనుసాసిత్వా అనుపాదిసేసాయ నిబ్బానధాతుయా పరినిబ్బాయి.

చన్దగుత్తో మహాపఞ్ఞో ఛళభిఞ్ఞో విసారదో;
రమ్మే జేతవనే ధాతుం ఠపేత్వా వన్దనం అకా.

తస్స సిస్సో భద్దసేనత్థేరో ధాతుం గహేత్వా ఆకాసేన గన్త్వా ధమ్మచక్కప్పవత్తనే ఇసిపతనే మహా విహారే సత్థునో వసితగన్ధకుటియం ఠపేత్వా గన్ధమాలాదీహి పూజేత్వా చిరం విహాసి. సో పరినిబ్బాపయమానో అత్తనో సద్ధివిహారికస్స జయసేనత్థేరస్స ధాతుం నియ్యాదేత్వా ధాతువంసం కథేత్వా అనుపాదిసేసాయ నిబ్బానధాతుయా పరినిబ్బాయి.

భద్దసేనో మహాథేరో కతకిచ్చో మహాఇసి;
ధాతుం ఠపేత్వా ఇసిపతనే వన్దిత్వా నిబ్బుతిం గతో.

సో పన జయసేనత్థేరో తం ధాతుం గహేత్వా వేలువనమహావిహారే సత్థునో వసితగన్ధకుటియం ఠపేత్వా గన్ధమాలాదీహి పూజేత్వా చిరం వసిత్వా పరినిబ్బాపయమానో అత్తనో సద్ధివిహారికస్స మహాసఙ్ఘరక్ఖితత్థేరస్స ధాతుం నియ్యాదేత్వా ధాతువంసం కథేత్వా అనుపాదిసేసాయ నిబ్బానధాతుయా పరినిబ్బాయి.

గహేత్వాన ధాతువరం జయసేనో మహాముని;
నిధాయ వేలువనే రమ్మే అకా పూజం మనోరమం.

సో పనాయస్మా సబ్బరక్ఖితత్థేరో ధాతుం గహేత్వా ఆకాసేన ఆగన్త్వా కోసమ్బిం ఉపనిస్సాయ ఘోసితసేట్ఠినా కారాపితే ఘోసితారామే భగవతో వసితగన్ధకుటియం ఠపేత్వా గన్ధమాలాదీహి పూజం కత్వా చిరం విహాసి. సోపి పరినిబ్బాపయమానో అత్తనో సద్ధివిహారికం మహాదేవత్థేరం పక్కోసాపేత్వా ధాతువంసం కథేత్వా అప్పమత్తో హోహీ'తి వత్వా అనుపాదిసేసాయ నిబ్బానధాతుయా పరినిబ్బాయి.

సబ్బరక్ఖితవ్హయో థేరో చన్దో వియ సుపాకటో;
ఠపేత్వా ఘోసితారామే అకా పూజం మనోరమం.

తస్స థేరస్స సద్ధివిహారికో మహాదేవత్థేరో ధాతుం గహేత్వా దేవానమ్పియతిస్సస్స మహారఞ్ఞో భాతు మహానాగస్స ఉపరాజస్స మహాగామే సేతచ్ఛత్తం ఉస్సాపితకాలే హత్థోట్ఠ నామజనపదే కుక్కుటపబ్బతన్తరే మహాసాలరుక్ఖమూలే ఆకాసతో ఓతరిత్వా నిసీది. తస్మిం సమయే మహాకాళో నామ ఉపాసకో అత్తనో పుత్తదారేహి సద్ధిం మాలాగన్ధవిలేపనం ధజపతాకాదీని గాహాపేత్వా దివసస్స తిక్ఖత్తుం మహన్తేహి పూజావిధానేహి ధాతుం పరిహరిత్వా చిరం వసి. మాసస్స అట్ఠ-ఉపోసథదివసే ధాతుతో ఛబ్బణ్ణరంసియో ఉగ్గచ్ఛింసు. తస్మిం సమయే సో పదేసో బుద్ధస్స ధరమానకాలో వియ అహోసి. జనపదవాసీ మనుస్సాపి థేరస్స సన్తికే సీలాని గణ్హన్తి, ఉపోసథవాసం వసన్తి, దానం దేన్తి, చేతియస్స మహన్తం పూజం కరోన్తీ. తతో అపరభాగే ఉపరాజా మహాగామే విహరన్తో భేరిం చరాపేసి? యో అమ్హాకం దసబలస్స ధాతుం గహేత్వా ఇధాగతో, తస్స మహన్తం సమ్పత్తిం దస్సామీతి. తస్మిం కాలే కుటుమ్బికో మహాకాళో ఉపరాజం పస్సిస్సామీతి తస్స అనుచ్ఛవికం పణ్ణాకారం గహేత్వా రాజద్వారే ఠత్వా సాసనం పహిణి. ఉపరాజా తం పక్కోసాపేసి. సో గన్త్వా వన్దిత్వా ఠితో తం పణ్ణాకారం రాజపురిసానం పటిచ్ఛాపేసి. ఉపరాజా? మాతుల మహాకాళ, తుమ్హాకం జనపదే అమ్హాకం సత్థునో ధాతు అత్థీ'తి ఆహ. మహాకాళో ఉప రాజస్స కథం సుత్వా అత్థి దేవ, మయ్హం కులుపగత్థేరస్స సన్తికే ఆదాసమణ్డలప్పమాణం సత్థునో నలాటధాతు ఛబ్బణ్ణరంసీహి ఆకాసప్పదేసే సూరియసహస్సచన్దసహస్సానం ఉట్ఠితకాలో వియ ఓభాసేతి. సో జనపదో బుద్ధస్స ఉప్పన్నకాలో వియ అహోసీతి ఆహ. తస్స కుటుమ్బికస్స కథం సుణన్తస్సఏవ రఞ్ఞో సకలసరీరం పఞ్చవణ్ణాయ పీతియా పరిపుణ్ణం అహోసి. అతివియ సోమనస్సప్పత్తో రాజా మయ్హం మాతులస్స మహాకాళస్స సతసహస్సం కహాపణాని చ చతుసిన్ధవయుత్తరథఞ్చ సువణ్ణాలఙ్కారేహి సుసజ్జితం ఏకం అస్సఞ్చ ఉదకఫాసుకట్ఠానకే ఖేత్తఞ్చ పఞ్చదాసీసతఞ్చ దేథా'తి వత్వా అఞ్ఞఞ్చ పసాదం దాపేసి. సో ఉపరాజా ఏత్తకం కుటుమ్బికస్స దాపేత్వా తం దివసమేవ నగరే భేరిం చరాపేత్వా హత్థస్సరథయానాని గహేత్వా కుటుమ్బికం మగ్గదేసకం కత్వా అనుపుబ్బేన హత్థోట్ఠజనపదం పత్వా రమణీయే భూమిప్పదేసే ఖన్ధావారం బన్ధిత్వా అమచ్చగణపరివుతో కుటుమ్బికం గహేత్వా థేరస్స వసనట్ఠానం గన్త్వా వన్దిత్వా ఏకమన్తం అట్ఠాసి. సేసా అమచ్చా కుటుమ్బికో చ థేరం వన్దిత్వా ఏకమన్తం అట్ఠంసు. ఉపరాజా థేరం వన్దిత్వా సారాణీయం కథం కత్వా ఏకమన్తం నిసిన్నో పటిసన్థారమకాసి. మహాదేవత్థేరోపి సమ్మోదనీయం కథం కత్వా కిస్స త్వం మహారాజ ఇధాగతోసి ఆగతకారణం మే ఆరోచేహీ'తి ఆహ. భన్తే తుమ్హాకం. సన్తికే అమ్హాకం భగవతో నలాటధాతు అత్థి కిర. తం వన్దిస్సామి'తి ఆగతోమ్హీ'తి ఆహ. థేరో? భద్దకం మహా రాజ తయా కతన్తి వత్వా ధాతుఘరద్వారం వివరిత్వా మహారాజ బుద్ధస్స నలాటధాతు అతిదుల్లభా'తి ఆహ. రాజా సోళసేహి గన్ధోదకేహి నహాయిత్వా సబ్బాలఙ్కారపతిమణ్డితో ఏకంసం ఉత్తరాసఙ్గం కరిత్వా అఞ్జలిం పగ్గయ్హ నమస్సమానో అట్ఠాసి. బుద్ధారమ్మణాయ పీతియా సకలసరీరం ఫుటం అహోసి.

(రాజా పీతివేగేన ఇమా గాథా ఆహ;

నమామి వీర పాదే తే చక్కఙ్కిత తలే సుభే;
వన్దితే నరదేవేహి అమతం దేహి వన్దితే.

లోకనాథ తువం ఏకో సరణం సబ్బపాణినం;
లోకే తయా సమో నత్థి తారేహి జనతం బహుం.

మహణ్ణవే మయం భన్తే నిముగ్గా దీఘసమ్భవే;
అప్పతిస్సా అప్పతిట్ఠా సంసరామ చిరం తహిం.

ఏతరహి తుమ్హే ఆపజ్జ పతిట్ఠం అధిగచ్ఛరే;
తుమ్హాకం వన్దనం కత్వా ఉత్తిణ్ణమ్హ భవణ్ణవా'తి.)

తస్మిం ఖణే ధాతుతో రస్మియో నిక్ఖమింసు. సకల లఙ్కాదీపం సువణ్ణరసధారాహి సఞ్ఛన్నం వియ అహోసి. మహన్తం పీతిసోమనస్సం ఉప్పజ్జి. రాజా మహన్తం సోమనస్సం పత్తో హుత్వా హట్ఠతుట్ఠో అహోసి. సో ధాతుఘరతో నిక్ఖమిత్వా థేరేన సద్ధిం అలఙ్కతమణ్డపే ఏకమన్తం నిసీది. ఏకమన్తం నిసిన్నో (నిసజ్జాదోసే వజ్జేత్వా సేయ్యథిదం? అతిదురచ్చాసన్న-ఉపరివాత-ఉన్నతప్పదేస-అతిసమ్ముఖ-అతిపచ్ఛా'తి. అతిదూరే నిసిన్నో సచే కథేతుకామో ఉచ్చాసద్దేన కథేతబ్బం హోతి. అచ్చాసన్నే నిసిన్నో సఙ్కరం కరోతి. ఉపరివాతే నిసిన్నో సరీరగన్ధో వాయతి. ఉన్నతప్పదేసే నిసిన్నో అగారవం కరోతి. అతిసమ్ముఖే నిసిన్నో చక్ఖునా చక్ఖుం పహరిత్వా దట్ఠబ్బం హోతి. అతిపచ్ఛా నిసిన్నో గీవం పరివత్తేత్వా దట్ఠబ్బం హోతి. ఇతి నిసజ్జాదోసం వజ్జేత్వా నిసిన్నో). ఏవమాహ. భన్తే ఇమం ధాతుం మయ్హం దేథ. మహన్తం పూజాసక్కరం కత్వా పరిహరామీతి. భద్దకం మహారాజ ఇమాయ ధాతుయా సమ్మాసమ్బుద్ధో ధరమానోయేవ వ్యాకరణం అకాసి. తుమ్హాకం వంసే జాతో కాకవణ్ణతిస్సో నామ రాజా ఇమస్మిం దీపే మహావాలుకగఙ్గాయ దక్ఖిణతీరే సేరు నామ దహస్స అన్తే వరాహ నామ సోణ్డియా మత్థకే పతిట్ఠపేత్వా మహన్తం థూపం కరిస్సతీ'తి వత్వా సత్థా తత్థ సమాపత్తిం సమాపజ్జిత్వా పఞ్చసతఖీణాసవేహి సద్ధిం తిక్ఖత్తుం పదక్ఖిణం కత్వా గతో. తస్మా గణ్హథ మహారాజా'తి వత్వా ధాతుం అదాసి.

రాజా ధాతుం గహేత్వా చతురస్సపల్లఙ్కే ధాతుకరణ్డకం నిదహిత్వా కరణ్డకే ధాతుం పతిట్ఠాపేత్వా తం కుముదపత్తసన్నిహమఙ్గలసిన్ధవయుత్తరథే ఠపేత్వా సమన్తా ఆరక్ఖం సంవిదహిత్వా (రాజా ధాతుం గహేత్వా) పఞ్చఙ్గతురియే పగ్గణ్హాపయమానో పచ్ఛా ఆగచ్ఛతు'తి మహాజనస్స సాసనం వత్వా మహాదేవత్థేరస్స సన్తికం గన్త్వా? తుమ్హే భన్తే, ధాతుయా ఉపట్ఠానం కరోన్తో ఆగచ్ఛథా'తి ఆహ. థేరో తస్స కథం సుత్వా;'మహారాజ అయం ధాతు పరమ్పరా ఆగతా. అహం భగవతో ధమ్మభణ్డాగారికఆనన్దత్థేరో వియ ఇమం ధాతుం పరిహరిస్సామీ'తి వత్వా అత్తనో పచ్చయదాయకం కుటుమ్బికం ఆపుచ్ఛిత్వా పత్తచీవరమాదాయ ధాతుం ఉపట్ఠహియమానో పచ్ఛతో పచ్ఛతో గచ్ఛతి. రాజా ధాతుం గహేత్వా అనుపుబ్బేన మహాగామం పత్తో మహాసేనగుత్తం పక్కోసాపేత్వా నగరం అలఙ్కరాపేహీ'తి ఆహ. సో నగరే భేరిం చరాపేత్వా అట్ఠారస వీథియో సమ్మజ్జన్తు, పుణ్ణఘటే ఠపేన్తు, ధజపతాకాదయో ఉస్సాపేన్తు, తోరణాని ఉస్సాపేన్తు, పఞ్చవణ్ణాని పుప్ఫాని ఓకిరన్తు, సకలనగరం అలఙ్కరోన్తు, గన్ధమాలాదయో గహేత్వా సుద్ధుత్తరాసఙ్గా హుత్వా సకలనాగరా పటిపథం ఆగచ్ఛన్తుతి ఆణాపేసి. తతో మహాజనో సబ్బతురియాని ఘోసాపయమానో గన్ధమాలాదిహత్థో పటిపథం నిక్ఖన్తో. దేవమనుస్సా భిక్ఖుభిక్ఖునియో ఉపాసకోపాసికా అప్పమాణా అహేసుం. (గన్ధమాలాది పుణ్ణఘటసముస్సితధజాకిణ్ణా) పరిసా

వేలుక్ఖేపసహస్సాని పవత్తయింసు. సుగన్ధవాతాభిఘాతసముద్దఘోసో వియ సకలనగరం ఏకనిన్నాదజాతం. సో రాజా నగరే బన్ధనాగారే సబ్బసత్తే బన్ధనా ముఞ్చన్తు, ధమ్మేన సమేన అనుసాసన్తుతి వత్వా ధాతుం గహేత్వా అత్తనో నగరం పవేసేత్వా అత్తనో రాజనివేసనం ఆగన్త్వా నాటకీనం సఞ్ఞమదాసి ధాతుం వన్దన్తుతి. నాటకీ నానాభరణేహి పతిమణ్డితా రాజగేహతో నిక్ఖమిత్వా ధాతుం వన్దిత్వా అత్తనో అత్తనో హత్థగతాని తురియభణ్డాని సాధుకం పగ్గణ్హిత్వా మహన్తం పూజమకంసు.

తతో వడ్ఢకిం పక్కోసాపేత్వా రాజనివేసనతో నాతిదూరే నాచ్చాసన్తే సుభుమితలే ధాతుఘరం కారాపేత్వా మాలాకమ్మలతాకమ్మాదిం పతిట్ఠాపేత్వా ధాతుఘరే విచిత్తమణ్డపం కారాపేత్వాన సత్తరతనమయం ధాతుకరణ్డకం కారాపేత్వా ధాతుకరణ్డకే ధాతుం ఠపేత్వా రతనపల్లఙ్కమత్థకే ధాతుం ఠపేత్వా ఉపరి విచిత్తవితానం బన్ధిత్వా సాణియా పరిక్ఖిపాపేత్వా మహన్తేన పరివారేన మహన్తం ధాతుపూజం అకాసి. మహాజనా గన్ధమాలం గహేత్వా మాసస్స అట్ఠూపోసథదివసే ధాతుయా మహన్తం పూజం అకంసు. ధాతుతో రంసియో సముగ్గచ్ఛన్తి. మహాజనా విమ్హయజాతా సాధుకారం కరోన్తి. సోమనస్సభూతా సకలనగరవాసినో బుద్ధారమ్మణ పీతిం గహేత్వా దివసే దివసే ధాతుయా మహన్తం పూజం కరోన్తా వీతినామేన్తి. పఞ్చసీలాని రక్ఖన్తి, బుద్ధమామకా ధమ్మమామకా సఙ్ఘమామకా హుత్వా సరణాని గచ్ఛన్తి. రాజా మహాజనస్స ఓవదతి. "మేత్తం భావేథ, కరుణం ముదితం ఉపేక్ఖం భావేథ, కులే జేట్ఠాపచాయనకమ్మం కరోథా"తి. ఓవదిత్వా భిక్ఖుసఙ్ఘస్సపి చత్తారో పచ్చయే గఙ్గాయ మహో-ఘుప్పవత్తనకాలో వియ మహాదానం పవత్తేసి. మాతాపితుట్ఠానే ఠత్వా భిక్ఖుసఙ్ఘం సఙ్గణ్హి. మహాజనా తస్స ఓవాదే ఠత్వా దానాదీని పుఞ్ఞాని కత్వా యేభుయ్యేన తస్మిం కాలే మతా సగ్గం గతా.

కల్యాణవగ్గమ్హి పతిట్ఠితా జనా,
దానాది పుఞ్ఞాని కరిత్వ సబ్బదా;
చుతా చుతా సబ్బజనా సుమానసా,
గతా అసేసం సుగతిం సుభే రతా.

రాజా ధాతుయా మహన్తం పూజం కరోన్తో మహాగామే విహాసి. తేన పతిట్ఠాపితవిహారా కథేతబ్బా? కథం? లేనవిహారం చన్దగిరివిహారం కోటిపబ్బతవిహారం నగరఙ్గణవిహారం సేలకా విహారం తలాకావిహారన్తి ఏవమాదయో విహారే పతిట్ఠాపేత్వా తిపిటకమహాఅరిట్ఠత్థేరస్స దక్ఖిణోదకం దత్వా మహావిహారే నియ్యాదేసి. ఏవం సో రాజా యావజీవం ధాతుం పరిహరిత్వా పచ్ఛిమే కాలే మరణమఞ్చే నిపన్నో అత్తనో పుత్తం యటాలతిస్స కుమారం పక్కోసాపేత్వా; తాత తిస్స, అమ్హేహి పరిహరిత నలాటధాతు పూజేహీ'తి ధాతువంసం కథేత్వా పుత్తం అనుసాసిత్వా కాలం కత్వా సగ్గపురం గతో.

రాజా మహానాగవరో యసస్సి,
కత్వాపి రజ్జం మతిమా సుసద్ధో;
మానేత్వ సఙ్ఘం చతుపచ్చయేహి,
అగా అసోకో వరదేవలోకం;

తస్స పుత్తో యటాలతిస్సకుమారో పితు అచ్చయేన పితరా వుత్తనియామేనేవ ధాతుయా మహన్తం పూజం కారేసి. సోపి దివసస్స తయో వారే ధాతుపట్ఠానం కరోన్తో రజ్జం కారేత్వా చిరం విహాసి. ఇమినాపి పతిట్ఠాపితవిహారా కథేతబ్బా;

ధమ్మసాలవిహారం మహాధమ్మసాలవిహారం సేలాభయవిహారన్తి ఏవమాదయో పతిట్ఠాపేత్వా-తిపిటకమహాఅరిట్ఠత్థేరస్స సద్ధివిహారికో తిపిటకమహాఅభయత్థేరో ఉపరాజస్స మహానాగస్స అయ్యకో. తస్స థేరస్స దక్ఖిణోదకం అదాసి. సోపి రాజా యావజీవం ధాతుం పరిహరిత్వా పచ్ఛిమే కాలే మరణమఞ్చే నిపన్నో అత్తనో పుత్తం గోఠాభయకుమారం పక్కోసాపేత్వా'ధాతుయా మహన్తం పూజం కరోన్తో అప్పమత్తో హోహీ'తి వత్వా ధాతువంసం కథేత్వా కాలం కత్వా సగ్గే నిబ్బత్తి.

యట్ఠాలకో నామ మహామహీపతి,
మహాజనస్సత్థకరో గుణాలయో;
సో ధాతుపూజం విపులం అనేకధా,
కత్వా గతో దేవపురం అనిన్దితో.

తస్స పుత్తో గోఠాభయకుమారో పితు అచ్చయేన పితరా వుత్తనియామేనేవ ధాతుయా మహన్తం పూజం కత్వా గోఠాభయ మహారాజా హుత్వా రజ్జం కరోన్తో కాచరగామే దసభాతికే రాజానో ఘాతేత్వా దణ్డకమ్మత్థాయ గోఠాభయమహాథేరస్స హత్థోట్ఠజనపదే వసన్తస్స మత్తికలేనవిహారం ఖీరసాల విహారం నాగమహావిహారం కుమ్భసేలవిహారం చేతియపబ్బతవిహారం సానుపబ్బతవిహారం కణికార సేలవిహారం అమ్బసేల విహారం తిన్దుకలేన విహారం కరణ్డకవిహారం గోధసాలవిహారం వాలుకతిత్థవిహారన్తి ఏవమాదయో గఙ్గాయ పరతీరే పఞ్చసతవిహారే ఓరిమతీరే పఞ్చసతవిహారే చా'తి విహారసహస్సం కారేత్వా అత్తనో సదిసనామస్స గోఠాభయత్థేరస్స దక్ఖిణోదకం దత్వా అదాసి. సో యావజీవం ధాతుపూజం కత్వా పచ్ఛిమే కాలే మరణమఞ్చే నిపన్నో అత్తనో పుత్తం కాకవణ్ణతిస్స కుమారం పక్కోసాపేత్వా ఆలిఙ్గిత్వా;'తాత తిస్స, అయం నలాటధాతు అమ్హాకం పరమ్పరాయ ఆగతా. త్వం కిర ధాతుం గహేత్వా మహాగఙ్గాయ పస్సే సేరు నామ దహస్స అన్తే వరాహ నామ సోణ్డియా మత్థకే పతిట్ఠాపేత్వా సఙ్ఘారామం కారాపేస్ససీ'తి సత్థా జీవమానో వ్యాకరణమకాసి. తస్మా త్వం ఇమం ధాతుం గహేత్వా మమచ్చయేన తస్మిం ఠానే పతిట్ఠాపేహీ'తి పుత్తం అనుసాసిత్వా కాలకిరియం కత్వా సగ్గే నిబ్బత్తి.

గోఠాభయో నామ మహీపతిస్సరో,
మహాజనే తోసయి అప్పమత్తో;
సో ధాతుపూజం విపులం కరిత్వా,
అగా అసోకో వరదేవలోకం.

మహానన్దో మహాపఞ్ఞో చన్దగుత్తో బహుస్సుతో;
భద్దసేనో మహాథేరో భద్దధమ్మో విసారదో.

జయసేనో చ సో వీరో థేరో సో సఙ్ఘరక్ఖితో;
దేవత్థేరో చ మేధావీ రక్ఖకా ధాతు భద్దకా.

ఉపరాజా మహానాగో యట్ఠాలకో మహాబలో;
గోఠాభయో మహాపుఞ్ఞో కాకవణ్ణో చ వీరియవా.

ఏతే థేరా చ రాజానో పుఞ్ఞవన్తో సుమానసా;
ధాతు పరమ్పరానీతా ధాతా ధాతుసుకోవిదా.

కస్సపాదీనథేరానం పరమ్పరాయమాగతా;
మహానాగాది హత్థతో యావ తిస్సముపాగతా.

ఇతి అరియజనప్పసాదనత్థాయ కతే ధాతువంసే

ధాతుపరమ్పరా కథా నామ

తతియో పరిచ్ఛేదో.

౪. పకిణ్ణకకథా

తత్ర రత్వా రఞోఞో ఉప్పత్తి కథేతబ్బా. (సో పన) అమ్హాకం సత్థునో బోధిప్పత్తితో పురేతరమేవ మహామలయ రట్ఠే వనచరకం పటిచ్చ తస్స భరియాయ కుచ్ఛియం పటిసన్ధిం గణ్హి. నవద్ధమాసావసానే మాతుకుచ్ఛితో నిక్ఖమిత్వా కమేన వడ్ఢన్తో విఞ్ఞుభావం పాపుణి. తస్స పితా ఏకం దారికం ఆనేత్వా పుత్తస్స గేహే అకాసి. అపరభాగే తస్స పితా కాలమకాసి. కుమారో'చరకో'తి పఞ్ఞాయి. సో తతో పట్ఠాయ పచ్చేకబుద్ధం ఉపట్ఠహి. చరకో అత్తనో నివాసవత్థుస్మిం కదలిపనసాదీని రోపేత్వా ఫలారామం అకాసి. తతో అపరభాగే తేన రోపితపనసరుక్ఖో మహన్తం చాటిప్పమాణం పనసఫలం గణ్హి. చరకో అత్తనో వత్థుం గన్త్వా సాఖాయ సుపక్కం పనసఫలం పస్సిత్వా ఛిన్దిత్వా గేహం ఆహరిత్వా అపస్సాయం లుఞ్చిత్వా ఉపధారేసి. తతో సమన్తా చతుమధురం వియ యూసం ఓతరిత్వా అపస్సయం అపనీత ఆవాటం పూరేత్వా అట్ఠాసి. తతో చరకో ఏవం చిన్తేసి. ఇమం పనసఫలం అమ్హాకం పచ్చేకబుద్ధేన వినా అఞ్ఞోసం నానుచ్ఛవికన్తి. పటిసామేత్వా ఠపేసి.

పునదివసే పచ్చేకబుద్ధో లేనతో నిక్ఖమిత్వా సరీరపటిజగ్గనం కత్వా సురత్తపల్లవసదిసం అన్తరవాసకం పరిమణ్డలం కత్వా నివాసేత్వా బహలపవరమహాపంసుకూలచీవరం పారుపిత్వా నీలభమరవణ్ణం పత్తం హత్థేన గహేత్వా ఆకాసేన ఆగన్త్వా తస్స కుటిద్వారే పాకటో అహోసి. చరకో కుటితో నిక్ఖమిత్వా తం వన్దిత్వా హత్థతో పత్తం గహేత్వా గేహం పవేసేత్వా పీఠే నిసీదాపేత్వా అత్తనా ఠపితట్ఠానతో పనసఫలం గహేత్వా యూసం పత్తే పూరేత్వా పటిగ్గహాపేసి. పచ్చేకబుద్ధో తం పరిభుఞ్జిత్వా ఆకాసతో అత్తనో వసనట్ఠానమేవ గతో. అథేకదివసం చరకో పరదేసా గచ్ఛన్తో భరియం పక్కోసాపేత్వా;' అమ్మ, అయ్యస్స అప్పమత్తో హుత్వా దానం దేహీ'తి సబ్బూపకరణం నియ్యాదేత్వా పరదేసం గతో. పునదివసే పచ్చేకబుద్ధో లేనతో నిక్ఖమిత్వా చీవరం పారుపిత్వా పత్తమాదాయ ఆకాసతో ఆగన్త్వా కుటిద్వారే ఓతరిత్వా అట్ఠాసి. తస్మిం ఖణే చరకస్స భరియా కుటితో నిక్ఖమిత్వా పచ్చేకబుద్ధస్స హత్థతో పత్తం గహేత్వా గేహే నిసీదాపేత్వా భత్తం అదాసి.

తేన భత్తకిచ్చే పరినిట్ఠితే సా తరుణపచ్చేకబుద్ధం పస్సిత్వా కిలేసపటిసంయుత్తం చిత్తం ఉప్పాదేత్వా పచ్చేకబుద్ధస్స అత్తనో అజ్ఝాసయం కథేసి. పచ్చేకబుద్ధో తస్సా కథం సుత్వా జిగుచ్ఛమానో ఉప్పతిత్వా ఆకాసతో అత్తనో వసనట్ఠానమేవ గతో. సా పచ్చేకబుద్ధస్స గతకాలే అత్తనో సరీరం తేలేన మక్ఖేత్వా భణ్డనకా వియ నిత్థునమానా మఞ్చే నిపజ్జి. చరకో పరదేసతో ఆగన్త్వా భరియం నిపజ్జమానం ఏవమాహ?'భద్దే, కిం అయ్యస్స భిక్ఖం అదాసీ'తి. సా నిత్థునమానా ఆహ? మా పుచ్ఛ తవ అయ్యస్స కమ్మన్తి. కథేహి భద్దే, కిం తేన కమ్మం కతన్తి. సో అత్తనా సద్ధిం కిలేసవస్స ఓకాసం కారాపేతుం వాయమిత్వా మయా అయుత్తన్తి వుత్తే మమ కేసే గహేత్వా హత్థపాదేహి ఆకోటేత్వా సరీరం నఖేన ఓత్థరిత్వా సీసే పహరిత్వా గతో'తి వుత్తే చరకో తం సుత్వా అసహన్తో (ఏసో మయా) ఏవరూపస్స అస్సమణకమ్మస్స పోసితో'తి వత్వా తస్సా సోకం వినోదేత్వా ధనుం ఆదాయ తిక్ఖసరం గహేత్వా ఏతం మారేత్వా ఆగమిస్సామీ'తి వత్వా వసనట్ఠానం అగమాసి.

తస్మిం సమయే పచ్చేకబుద్ధో నహానత్థాయ గతో. గన్త్వా చ పన కాయబన్ధనం ఆకాసే చీవరవంసం వియ కత్వా నివాసనపాపురణం తస్మిం ఠపేత్వా జలసాటకం నివాసేత్వా ఉదకమత్థకా ఆకాసే నిసీదిత్వా నహాయితుం ఆరభి. చరకో పచ్చేకబుద్ధస్స గరుగారవకారణం పస్సన్తో గుమ్బన్తరే నిలీనో అట్ఠాసి. ఠత్వా చ పన ఏవరూపం అచ్ఛరియం దిస్వా చిన్తేసి? అయఞ్చ ఏవరూపం న కరోతి, అద్ధా ఏసా ముసావాదా'తి. అహం ఏతిస్సా వచనం గహేత్వా ఏవరూపస్స సమణస్స అకారణే అపరాధం కతం. ఏసో తాదిసం న కరోతీ'తి చిన్తేత్వా పచ్చేకబుద్ధస్స నహాత్వా ఠితకాలే గన్త్వా పాదేసు

నిపతిత్వా?’మయ్హం ఖమథ అయ్యా’తి ఆహ. పచ్చేక బుద్ధో? కిం కథేసి ఉపాసకా’తి. సో అత్తనో మాతుగామస్స కథితం ఆచిక్ఖి. ఏవఞ్హి సతి ఉపాసక తుమ్హాకం ఆగతకమ్మం నిట్ఠపేత్వా గన్తుం వట్టతీ’తి ఆహ. మా ఏవం కథేథ సామి, అహం అఞ్ఞాణభావేన తస్సా వచనం గహేత్వా తుమ్హాకం అకారణే దుబ్భితుం ఆగతోమ్హి’తి సబ్బం అత్తనా చిన్తితం ఆచిక్ఖి.

పచ్చేకబుద్ధో? ఆమ ఉపాసక, సా అత్తనా సద్ధిం అసద్ధమ్మపటిసంయుత్తకథం కథేసీ’తి ఆహ. సో తస్సా కుజ్ఝిత్వా అహం ఏతం నిస్సాయ ఇమస్స అపరజ్ఝామి. గన్త్వా తం మారేస్సామీ’తి పచ్చేకబుద్ధం పఞ్చపతిట్ఠితేన వన్దిత్వా నిక్ఖమి. పచ్చేకబుద్ధో తం నివత్తేత్వా మాతుగామం మా మారేహీ’తి అనేకవిధాని కారణాని కథేత్వా పఞ్చసీలే పతిట్ఠపేత్వా తస్స ధమ్మం దేసేన్తో ఇమం గాథమాహ?

యో అప్పదుట్ఠస్స నరస్స దుస్సతి,
సుద్ధస్స పోసస్స అనఙ్గణస్స;
తమేవ బాలం పచ్చేతి పాపం,
సుఖుమో రజో పటివాతంవ ఖిత్తో’తి;

చరకో తస్స ధమ్మదేసనం సుత్వా పసన్నచిత్తో హుత్వా పఞ్చపతిట్ఠితేన వన్దిత్వా గేహం గన్త్వా తాయ సద్ధిం సమగ్గవాసం వసిత్వా తతో పట్ఠాయ యావజీవం పచ్చేకబుద్ధస్స చీవరపిణ్డపాతసేనాసనగిలానపచ్చయభేసజ్జపరిక్ఖారాదయో పరిక్ఖారే చ దత్వా పటిజగ్గి. సో తస్మింయేవ లేనే వసన్తో అపరభాగే అనుపాదిసేసాయ నిబ్బానధాతుయా పరినిబ్బాయి.

సయమ్భుఞాణేన విగయ్హ ధమ్మం,
దుక్ఖం అనన్తం సకలం పహాయ;
సమాధిఝానాభిరతో యసస్సి,
గతో వినాసం పవరో యసస్సి.

అథ పచ్ఛా చరకో కాలం కత్వా సగ్గే నిబ్బత్తి. తత్థ చిరం దిబ్బసమ్పత్తిం అనుభవిత్వా దేవలోకతో చవిత్వా ఇమస్మిం దీపే మలయ రట్ఠే అమరుప్పల లేనస్స ఆసన్నట్ఠానే ఉపచరకస్స పుత్తో హుత్వా నిబ్బత్తి. సో నవమాసడ్ఢపరియోసానే మాతుకుచ్ఛితో నిక్ఖమి. తస్స నామగహణదివసే ఞాతకా అమరుప్పల కుమారోతి నామం అకంసు. సో పన అపరభాగే వడ్ఢేన్తో దారకేహి సద్ధిం కీళన్తో పత్తపుటేన వాలుకభత్తం పచిత్వా, దారకా ఇమే సమణాతి వత్వా పటిపాటియా నిసీదాపేత్వా దానం దస్సామీ’తి వత్వా కీళాదానం దేతి. ఏకదివసం అమరుప్పల కుమారో వాలుకథుపం కత్వా అత్తనో నివాసనవత్థదుస్సం గహేత్వా ఖుద్దకదణ్డకే బన్ధిత్వా పటాకం కత్వా పూజనత్థాయ ఠపేసి. అమరుప్పల లేనవాసీ మలియ దేవత్థేరం నిస్సాయ దానాదీని పుఞ్ఞాని కత్వా తతో చుతో ఇమస్మింయేవ దీపే మహాగామే గోఠాభయమహారాజస్స అగ్గమహేసియా కుచ్ఛిమ్హి పటిసన్ధిం గణ్హి. సో నవమాసడ్ఢపరియోసానే మాతుకుచ్ఛితో నిక్ఖమి. తస్స నామగహణ దివసే’కాకవణ్ణతిస్సో’తి నామం అకంసు. సో అనుపుబ్బేన వడ్ఢిత్వా పితు అచ్చయేన ఛత్తం ఉస్సాపేత్వా కాకవణ్ణతిస్సమహారాజా అహోసి. తస్స ఛత్తే ఉస్సాపితేయేవ సకలరట్ఠం సుభిక్ఖం అహోసి. పఞ్చ వా ద్వాదస వా దివసే అనతిక్కమిత్వా దేవో సమ్మా వస్సతి. వేస్సన్తరబోధిసత్తస్స దానగ్గే యాచకానం హత్థే భిక్ఖాభాజనం వియ తస్మిం కాలే వాపిపోక్ఖరణీ-నదీ-కన్దర-సోబ్భ-జాతసరాదయో వస్సోదకేన పూరితా అహేసుం. పఞ్చవిధపదుమసఞ్ఛన్నా

అనేకదిజసమాకిణ్ణా నానారుక్ఖేహి విరోచితా అహేసుం. నానా సస్సాని సమ్పజ్జింసు, ఉత్తరకురు ఆలకమన్దా రాజధానిసదిసంవ హిరఞ్ఞసువణ్ణాది రతనట్ఠానం.

సో రాజా సద్ధాయ సమ్పన్నో మహాభిక్ఖుసఙ్ఘస్స చత్తారో పచ్చయే అనూనం కత్వా దాపేసి. సట్ఠిమత్తానం తిపిటకధరానం చన్దనదోణియా సతపాకతేలస్స పూరాపేత్వా యావపిట్ఠిపాదం తావ ఓసీదాపేత్వా నిసిన్నానం లట్ఠిమ ధుదన్తకట్ఠం చతుమధురం పక్ఖిపిత్వా దాపేసి. ఉచ్ఛుకణ్డ-సక్ఖరా-నాలికేర-ఫలమూలఖన్ధఖాదనఞ్చ నానావిధమచ్ఛరసేహి సుగన్ధసాలితణ్డులేన సాధితయాగుభత్తఞ్చ పాతోవ అదాసి. అన్తరాభత్తే అట్ఠారసవిధ-అన్తరఖజ్జకఞ్చ ఉచ్ఛుకదలిపనసఫలాదయో చ నానావిధోత్తరిభఙ్గేన సద్ధిం సుగన్ధసాలితణ్డులభత్తం నానగ్గరసం దాపేత్వా పచ్ఛాభత్తం అట్ఠవిధకప్పియపానకే చ దాపేసి. అఞ్ఞే సమణపరిక్ఖారే చ దాపేసి. ఇమినా నియామేనేవ భిక్ఖుసఙ్ఘస్స తిపిటకధరభిక్ఖూనఞ్చ నిరన్తరం మహా దానం దత్వా వసతి.

అథాపరేన సమయేన కల్యాణియం సివో నామ మహారాజా అత్తనో భాగినేయ్యస్స అభయకుమారస్స కాకవణ్ణతిస్స రఞ్ఞో భగినియా సోమదేవియా నామ రాజపుత్తియా ఆవాహమఙ్గలం కత్వా ఆనేత్వా పాదపరిచారికం దాపేసి. దత్వా చ పన అభయ కుమారం గిరినగరమ్హి నిసీదాపేసి. సో గిరినగరే రజ్జం కారాపేత్వా గిరిఅభయో నామ రాజా హుత్వా మహన్తం సమ్పత్తిం అనుభవమానో విహాసి. తతో అపరభాగే కాకవణ్ణతిస్స మహారాజా మహాగామే విహరన్తో అఞ్ఞతరస్స భిక్ఖుస్స గత్తే మఙ్కునా దట్ఠట్ఠానే గణ్డం ఉట్ఠితం దిస్వా కిమేతం అయ్యా'తి పుచ్ఛి. మఙ్కునా దట్ఠట్ఠానం మహారాజాతి. తం సుత్వా సంవేగప్పత్తో, భన్తే మఙ్కునా కిస్మిం న భవన్తి'తి పుచ్ఛి. పట్టసాటకే న భవన్తి'తి. ఇమే పన భద్దన్తా పట్టసాటకే కుతో లభన్తీ'తి చిన్తేత్వా గతో. తం దివసమేవ పానీయమాళకే నిసిన్నో తిపిటకతిస్సత్థేరో నామ రఞ్ఞో బుద్ధసీహనాదసుత్తం నామ కథేసి. సో థేరే పసన్నో; ఉత్తరాసఙ్గే దీయమానే'ఏకసాటకో భవిస్సామి' తస్మా ఇమమేవ దాతుం న సక్కా, కథం కరిస్సామీ'తి చిన్తేన్తో థేరేన సద్ధిం కథయమానో తత్థ మాళకేయేవ అట్ఠాసి. తస్మిం ఖణే ఏకో కాకో అమ్బసాఖన్తరే నిసీదిత్వా

సద్ధం కరోన్తో ఏవమాచిక్ఖి. అయ్య కాకవణ్ణతిస్సమహారాజ, తుమ్హాకం కఙ్ఖా నామ నత్థి, పసాదక్ఖణే ధమ్మకథికస్స ఉత్తరాసఙ్గం దేహీ'తి ఆహ.

(కాకో సో కాకవణ్ణస్స వదేతి వచనక్ఖమో,
పసాదజాతో థేరస్స తువం సద్ధమ్మదేసనే;
దదాహి ఉత్తరాసఙ్గం మహాథేరస్స భూమిపా'తి.)

మహారాజ, అహం తుమ్హాకం పఞ్చసాసనం గహేత్వా ఆగతో. విహారదేవి పుత్తం విజాయి. ఇదమేకం సాసనం. ఏకా కరేణుకా సువీరహత్థిపోతకం తిత్థసరే విజాయీ. ఇదం దుతియం సాసనం. గోరసముద్దమజ్ఝేన సత్తమత్తా నావా పట్టనే పచ్చుట్ఠితా, ఇదం తతియం సాసనం ఉత్తర వడ్ఢమానపబ్బతపాదే ద్వికరీసప్పమాణే ఖేత్తే తరుణతాలక్ఖన్ధప్పమాణా సువణ్ణక్ఖన్ధా ఉగ్గచ్ఛింసు, ఇదం చతుత్థం సాసనం. గిరిపబ్బతపాదే కోట రట్ఠక విహారే కోటరట్ఠకో నామ థేరో మగ్గోపసమం వత్వా గిరిపబ్బతమత్థకే సత్తతాలప్పమాణం ఉగ్గన్త్వా ఆకాసే నిసిన్నో పరినిబ్బాయి, ఇదం పఞ్చమం సాసనం.

(పుత్తో హత్థీ చ నావా చ చతుత్థం హేమఖన్ధకం;
థేరస్స పరినిబ్బానం పఞ్చమం సాసనం ఇదం.

ఇమం గహేత్వాన అహం ఆగతో తవ సన్తికం;
సాసనం ఈదిసం సుత్వా పుఞ్ఞకమ్మే రతో భవ.

వత్థం సహసా దాపేహి కతో సబ్బసమాగమో;
ఇదం నిచ్చం జానన్తో కిం లగ్గో ఉత్తరాసఙ్గే’తి.)

రాజా కాకస్స వచనం సుత్వా హసి. థేరో? కస్మా మహారాజ హసీ’తి పుచ్ఛి. భన్తే, ఏతస్మిం అమ్బసాఖన్తరే నిసీదిత్వా సద్దం కరోన్తస్స కాకస్స కథం సుత్వా హసిన్తి సబ్బం ఆరోచేసి. థేరో’పి రఞ్ఞో పురిమత్తభావే కతకమ్మం పస్సిత్వా హసి. రాజా కస్మా అయ్యో హసీ’తి పుచ్ఛి. మహారాజ, తుమ్హాకం అనన్తరే అత్తభావే మలయరట్ఠే అమరుప్పల నామ కాలే కతకమ్మం పస్సిత్వా హసిత్తి. తేన పుట్ఠో కతకుసలకమ్మం సబ్బం విత్థారేన తస్స ఆచిక్ఖి. రాజా సోమనస్సప్పత్తో అత్తనో ఉత్తరాసఙ్గం దత్వా థేరం వన్దిత్వా గేహం గతో. కోటరట్ఠకవిహారం గన్త్వా థేరస్స సరీరఞ్ఝాపనం కారాపేత్వా ధాతుం ఆదాయ చేతియం కారాపేత్వా మహన్తం పూజం కత్వా మహాగామం గతో. సువణ్ణం ఆహరాపేత్వా రాజఙ్గణే ఠపాపేసి. గోఠసముద్దకుచ్ఛియం పత్త నావాతో వత్థాని ఆహరాపేత్వా భిక్ఖుసఙ్ఘస్స చీవరత్థాయ దాపేత్వా మహాదానం పవత్తేత్వా మహాగామసమీపే విహారం కారాపేత్వా విహరన్తో అత్తనో పుత్తం దుట్ఠగామణిం పక్కోసాపేత్వా; తాత, త్వం గన్త్వా గిరిమ్హి నగరే నిసీదా’తి వత్వా అమచ్చఞ్చస్స పితుట్ఠానే ఠపేత్వా గిరినగరం పాహేసి. తం దిస్వా గిరిఅభయ కుమారో కుమారేన సద్ధిం ఆగతబళస్స వత్థాహారాదీని దాపేత్వా మహన్తం సమ్మానం అకాసి. రాజకుమారో గిరిపబ్బతపాదే విహాసి.

తతో అపరభాగే జాతిం నిస్సాయ ఖత్తియానం వివాదో అహోసి. సో అభయరాజా కిం మేవివాదేనా’తి అత్తనో భరియాయ సోమదేవియా సద్ధిం బలవాహనం గహేత్వా అనుక్కమేన గచ్ఛన్తో సేరునగరే రజ్జం కారేన్తం అత్తసహాయం సివరాజం సన్ధాయ తస్స సన్తికం ఆగఞ్ఛి. సో’పి సివరాజా గిరిఅభయరఞ్ఞో సద్ధిం ఆగతబళస్స మహన్తం సక్కారం కారేత్వా అహతవత్థతిలతణ్డులాదీని ఆహరాపేత్వా దాపేసి. కతిపాహచ్చయే; సమ్మ, కస్మా ఆగతోసి’తి పుచ్ఛి. సో ఆగతకారణం సబ్బమస్స ఆచిక్ఖి. భద్దకం సమ్మ, తే కతం ఆగన్తబ్బమేవ ఆగతో. అహం తే కత్తబ్బం జానిస్సామి. త్వం మా చిన్తయీ’తి వత్వా తస్స వసనత్థాయ నగరభూమిం గవేసన్తో సరకోటియం అతిరమణీయభూమిం పస్సిత్వా తస్మిం భూమిభాగే సో నగరం మాపేత్వా దేవియా ఏకసదిసనామం కరిస్సామీ’తి సోమనగరన్తి నామం అకాసి. తం నగరం సుసమిద్ధం సమ్పన్నధనధఞ్ఞాదీహి ఉపకరణేహి ద్వారట్టాలకగోపురపరిఖాపోక్ఖర-ణియాదీహి సహితం హత్థిఅస్సరథపత్తిఆదీహి సమాకులం సఙ్ఖపణవభేరిసద్దాదీహి సమాకిణ్ణం నగరం అహోసి. సో అభయో చిరం సోమనగరే మహన్తం ఇస్సరియం అనుభవన్తో విహాసి.

అథాపరస్మిం కాలే సోమదేవీ రఞ్ఞో సద్ధిం కథేసి; అయ్య అమ్హాకం పటిసరణం చేతియఞ్చ విహారఞ్చ కారేతుం వట్టతీ’తి. భద్దకం తే కథితన్తి సోమనస్సప్పత్తో హుత్వా విహారభూమిం గవేసన్తో నగరతో నాతిదురే నాచ్చాసన్నే మహన్తం సాలవనం అత్థి. తం పస్సితుం గతో. తదా తస్మిం సాలవనే మహాఅరిట్ఠత్థేరస్స వంసే మహామహిన్దత్థేరో నామ ఏకో థేరో అత్థి. సో సట్ఠిమత్తే భిక్ఖూ గహేత్వా విహరతి. తం దిస్వా ఇరియాపథే పసన్నో థేరం ఏవమాహ; ‘అయ్య తుమ్హాకం ఇమస్మిం సాలవనే విహారం కరిస్సామి’తి. థేరో తస్స వచనం సుత్వా తుణ్హీభావేన అధివాసేసి. రాజా సోమనస్సప్పత్తో థేరం వన్దిత్వా నగరమేవ గన్త్వా సోమదేవిం ఆమన్తేత్వా; భద్దేసోమదేవి, అమ్హాకం మనోరథో మత్థకం పత్తో. విహారకరణత్థాయ మనాపో భూమిభాగో లద్ధో. తత్థ చ మహిన్దో నామ థేరో సమణానం సట్ఠిమత్తం గహేత్వా విహరతి. తం వన్దిత్వా విహరణత్థాయ

పటిఞ్ఞం గహేత్వా ఆగతో. తత్థ విహారం కరిస్సామీ’తి ఆహ. సా తం సుత్వా సోమనస్సప్పత్తా సాధూ’తి సమ్పటిచ్ఛి. పునదివసే దేవియా సద్ధిం థేరస్స సన్తికం గన్త్వా వన్దిత్వా ఏకమన్తం నిసీది. థేరో తేసం మహాసమయసుత్తం కథేసి. తే ఉభోపి ధమ్మం సుత్వా సోమనస్సజాతా అహేసుం. అథ రాజా అయ్య ధాతుం కుతో లభిస్సామా’తి థేరం పుచ్ఛి. మా చిన్తయి మహారాజ, ధాతుం అమ్హే జానిస్సామా’తి ఆచిక్ఖి.

సో తతో పట్ఠాయ విహారభుమిం సోధాపేత్వా ఖాణుకణ్టకాదయో నీహరిత్వా భేరితలమివ రమణీయం సమం కారాపేత్వా ఇట్ఠకవడ్ఢకిం పక్కోసాపేత్వా ఇట్ఠచితం కారాపేత్వా చేతియకమ్మం పట్ఠపేసి. వడ్ఢకీ చేతియం చినన్తో కతిపాహేన పుప్ఫాధానత్తయం నిట్ఠపేత్వా ధాతుగబ్భే సబ్బం కత్తబ్బం కమ్మం నిట్ఠపేత్వా రఞ్ఞో పటివేదేసి. రాజా, ఆగన్త్వా థేరస్స ఆరోచేసి. నిట్ఠాపితో అయ్య ధాతు గబ్భో’తి. థేరో రఞ్ఞో వచనం సుత్వా అత్తనా పరిహరితం తథాగతస్స దక్ఖిణదాఠాధాతుం తస్స అదాసి. రాజా ధాతుం గహేత్వా సునక్ఖత్తేన సుముహుత్తేన మహతా పరివారేన ధాతుగబ్భే నిదహిత్వా అతిమనోరమం ఉదకబుబ్బుళకేలాసకుటపటిభాగం చేతియం కారాపేసి.

సద్ధాదిగుణసమ్పన్నో లోకసాసనరక్ఖకో;
సచేతియం మహారాజా కారాపేసి విహారకం.

తతో థేరస్స సన్తికే సట్ఠిమత్తానం భిక్ఖునం అత్థాయ సట్ఠిమత్తాని పరివేణాని కారాపేత్వా ద్వారట్టాలకపాకారేహి సోభితం విహారం నిట్ఠపేత్వా అత్తనో దేవియా ఏకనామం కత్వా మహిన్దత్థేరస్స దక్ఖిణోదకం దత్వా గన్ధమాలాధూపధజేహి పూజం కరోన్తో దివసస్స తిక్ఖత్తుం ధాతుపట్ఠానం గన్త్వా దానాదీని పుఞ్ఞాని కురుమానో గిరిఅభయరాజా మహన్తం సమ్పత్తిం అనుభవమానో సోమనగరం పటివసతి.

(నగరే సోమనామమ్హి రమణీయే మనోరమే;
దేవియా సహ మోదన్తో రజ్జం కారేసి నాయకో.)

తతో విహారదేవియా భాతా చుల్లపిణ్డపాతియతిస్సత్థేరో నామ ఏకదివసం కాకవణ్ణతిస్సమహారఞ్ఞో ఆయుసఙ్ఖారమోలోకేన్తో న చిరప్పవత్తనభావం ఇత్వా పునదివసే రఞ్ఞో సన్తికం గన్త్వా తేన సద్ధిం కథేసి. మహారాజ తుమ్హాకం నలాటధాతుయా సత్థారా బ్యాకరణం దిన్నం;’మహావాలుకగఙ్గాయ దక్ఖిణభాగే సేరు నామ దహస్స అన్తే వరాహ నామ సోణ్డియా మత్థకే అనాగతే కాకవణ్ణతిస్సో నామ మహారాజా మయ్హం నలాటధాతుం పతిట్ఠపేస్సతీ’తి వత్వా తం సన్ధాయ భగవా సమాపత్తిం సమాపజ్జిత్వా గతో. తస్స వచనం మనసికరోహీ’తి ఆహ. తస్స కథం సుత్వా అమ్హాకం కుసలసమ్పత్తిం అవినాసేత్వా అయ్యస్స వచనముద్దిస్స చేతియం కారాపనత్థాయ గన్తబ్బన్తి మన్త్వా భద్దకం అయ్యా’తి థేరస్స వచనం సమ్పటిచ్ఛిత్వా అత్తనో పుత్తం దుట్ఠగామణిం గిరినగరతో పక్కోసాపేత్వా మహాగామే నిసీదాపేత్వా నగరే భేరిం చరాపేసి; అహం మహావాలుకాయ గఙ్గాయ సమీపే సేరు నామ దహస్స అన్తే వరాహ నామ సోణ్డియా మత్థకే చేతియం కారాపనత్థాయ గమిస్సామి, సబ్బసేనియో చ మహా జనో చ మయా సద్ధిం ఆగచ్ఛన్తు’తి వత్వా రాజా చులపిణ్డపాతియతిస్సత్థేరస్స తిస్సమహావిహారే సాగలత్థేరస్స చ సన్తికం గన్త్వా భన్తే తుమ్హాకం పరివారే పఞ్చసతమత్తే భిక్ఖు గహేత్వా ధాతుం ఉపట్ఠహన్తా మయా సద్ధింయేవ ఆగచ్ఛథా’తి వత్వా భద్దమాసే భద్దదివసే సునక్ఖత్తే సుముహుత్తే

బన్ధావారం సజ్జేత్వా ధాతుఘరతో ధాతుకరణ్డకం నీహరిత్వా సుసజ్జితరథే ఠపేత్వా ఉపరి సేతచ్ఛత్తఞ్చ కత్వా పురతో పురతో రతనమణడపే కారాపేత్వా పురేతరమకాసి.

తతో రాజా పుత్తం దుట్ఠగామణిం పక్కోసాపేత్వా అనుసాసిత్వా పుత్తం సద్ధాతిస్సకుమారఞ్చ విహారదేవిఞ్చ గహేత్వా సీఘం నిక్ఖమి. చూళపిణ్డపాతియతిస్సత్థేరో చ అత్తనో పరివారే పఞ్చసతభిక్ఖూ గహేత్వా ధాతుం ఉపట్ఠహన్తో పచ్ఛతో ఆగఞ్ఛి. సబ్బసేనియో చ రాజా చ భిక్ఖుసఙ్ఘస్స మహాదానం దత్వా భిక్ఖు సఙ్ఘేన సద్ధిం గన్త్వా దీఘవాపిం పాపుణింసు. తస్మిం సద్ధాతిస్సకుమారం నిసీదాపేత్వా అనుక్కమేన ఆగన్త్వా సుమనమాలాపిట్ఠియం ఖన్దవారం బన్ధిత్వా నిసీది. కస్మా పన తం ఠానం ఏవం నామకం జాతన్తి. సుమననాగరాజా సత్తదివసాని నాగసమ్పత్తిం అభిరమమానో (నలాటధాతుం విస్సరి.) సత్తాహచ్చయేన నలాటధాతుం అనుస్సరిత్వా పచ్ఛా ఆవజ్జమానో రఞ్ఞో ధాతుం గహేత్వా ఆగతభావం ఞత్వా మహన్తం సోమనస్సం పత్తో మహన్తజ్ఝాసయో అత్తనో పరివారే ఛకోటిమత్తే నాగే గహేత్వా ధాతుపటిపథం గన్త్వా ధాతుపతిట్ఠితట్ఠానేవ పథవియం నాభిప్పమాణతో సుమనమాలావస్సం వస్సేసి. తస్మా తం ఠానం సుమనమాలాపిట్ఠీతి జాతం. పునదివసే రాజా ధాతుం గహేత్వా వరాహ నామ సోణ్డిం పాపుణి. సమ్పత్తాయ ధాతుయా తస్మిం ఠానే సుమననాగరాజా రథచక్కే యావ నాభిం తావ ఓసీదాపేత్వా అపరివత్తనం అకాసి. తం దిస్వా రాజా సంవేగప్పత్తో థేరం పుచ్ఛి. మా భాయి మహారాజ, ధాతు పతిట్ఠానట్ఠానం ఆగతో. ఇమస్మిం ఠానే పతిట్ఠహిస్సతీ'తి ఆహ.

తం సుత్వా రాజా ధాతుపతిట్ఠాన భూమిభాగం భవిస్సతీ'తి చిన్తేత్వా తత్థేవ సేనంనివేసేత్వా ఇదం ఠానం సమన్తతో సకణ్టకం వనం నీహరాపేత్వా భూమిభాగం అతిరమణీయం భేరితలమివ సమం కారాపేత్వా సేనియపామోక్ఖం ఆమన్తేత్వా తుమ్హే ధాతుం ఠపనత్థాయ పఠమం ధాతుఘరం కారాపేత్వా ధాతు గబ్భం పతిట్ఠాపేత్వా నివేదేసి. రాజా అన్తో ధాతుఘరే తస్మిం ధాతుగబ్భే ధాతుకరణ్డకం పతిట్ఠపేత్వా బహి ఆరక్ఖం సంవిధాయ తత్థ మహన్తం పూజావిధానం కారాపేత్వా ధాతుఘరం చతుజాతియగన్ధేన విలిమ్పాపేసి. తదుపాదాయ తం గేహం గన్ధమూలం నామ జాతం. తస్మిం ఠానే బహూ సన్నిపతింసు. తత్థ మహిన్దో నామ థేరో ఆగన్తుక భిక్ఖూనం వత్తపటివత్తం అకాసి. పునదివసే రాజా విహారం గన్త్వా సుఖేన వసిత్థ అయ్యా'తి పుచ్ఛిత్వా సబ్బే భిక్ఖు నిమన్తేత్వా రాజగేహే నిసీదాపేత్వా యాగుభత్తం సక్కచ్చం దత్వా పచ్ఛా భత్తం అనుమోదనం సుత్వా నిసిన్నకాలే థేరో ఓవదన్తో మహారాజ, పమాదేన వసితుం న వట్టతి జీవితం నామ న చిరట్ఠితికం, ధాతుపతిట్ఠాపనం పపఞ్చం అకత్వా కారేహీ'తి వత్వా గాథమాహ?

యస్మా హి జీవితం నామ అప్పం బుబ్బులకుపమం;
తస్మా హి పణ్డితో పోసో కరేయ్య కుసలం సదా'తి.

ఇమినా నయేన ధమ్మం కథేత్వా చూళపిణ్డపాతియతిస్స త్థేరో చ సాగలత్థేరో చ మహిన్దత్థేరో చా'తి తయో థేరా అత్తనో అత్తనో పరివారే భిక్ఖూ గహేత్వా ధాతు పరిహరణత్థాయ ఆగచ్ఛింసు.

విపులయసో పరహితావహన్తో,
సుజనహితో ధితిమా అవీతసద్ధో;
సుపరివుతో మహతియా హి పరిసా,
రాజసేట్ఠో పవరథూపమారభీ'తి.

ఇతి అరియజనప్పసాదనత్థాయ కతే ధాతువంసే

పకిణ్ణకో నామ

చతుత్థో పరిచ్ఛేదో.

౩. ధాతునిధానాధికారో

తతో విమంసేత్వా భుమిభాగం గహేతుం వట్టతీ'తి భూమి భాగం వీమంసేన్తో మఙ్గలసమ్మతే అట్ఠ గోణే ఆహరాపేత్వా గన్ధోదకేన నహాపేత్వా సిఙ్గేసు సువణ్ణకఞ్చుకం పతిముఞ్చాపేత్వా గన్ధపఞ్చఙ్గులికం దాపేత్వా గీవాయ మాలాదామం బన్ధాపేత్వా అయోదామేన బన్ధాపేత్వా ఏవం చిన్తేసి? యది పన భగవతో నలాటధాతు యస్మిం ఠానే పతిట్ఠహిత్వా లోకత్థచరియం కరోన్తీ పఞ్చవస్ససహస్సాని సాసనం పతిట్ఠహిస్సతి తస్మిం ఠానే గోణా సయమేవ అయోదామతో ముఞ్చిత్వా ధుపట్ఠానం సమన్తతో విచరిత్వా చతుసు దిసాసు సయన్తుతి అధిట్ఠహిత్వా పురిసే ఆణాపేసి. తే తథేవ అకంసు. తతో విభాతాయ రత్తియా రాజాగోణే గాహాపనత్థాయ ఆయుత్తకే ఆణాపేసి. తే మనుస్సా గన్త్వా గోణే అపస్సిత్వా న పస్సామ దేవా'తి రఞ్ఞో ఆరోచేసుం. గచ్ఛ భణే, గోణానం గతట్ఠానం ఓలోకేథా'తి ఆహ. తే గవేసమానా బన్ధనట్ఠానే అదిస్వా పదానుపదం గన్త్వా ధూపకరణట్ఠానం సమన్తా విచరిత్వా చతుసు దిసాసు సయితగోణే దిస్వా సయితట్ఠానతో నఙ్గుట్ఠాదీని మద్దన్తాపి ఉట్ఠాపేతుం అసక్కోన్తా గన్త్వా రఞ్ఞో ఆరోచేసు; దేవ, గోణా న ఉట్ఠహన్తి, ఏకం ఠానం సమన్తా విచరిత్వా చతుసు దిసాసు సయితా'తి. తం సుత్వా రాజా సేనఙ్గపరివుతో సయమేవ గన్త్వా'పి గోణే ఉట్ఠాపేతుం అసక్కోన్తో రాజా ఏవం అధిట్ఠాసి; యది ఇమస్మిం ఠానే ధాతు పతిట్ఠాపేతబ్బా భవేయ్య గోణా ఉట్ఠహిత్వా గచ్ఛన్తు'తి. గోణా చిత్తక్ఖణేయేవ ఉట్ఠహిత్వా పలాయింసు. రాజా తం అచ్ఛరియం దిస్వా పసన్నమనో హుత్వా పునేకదివసం వుత్తనియామేనేవ అస్సే అలఙ్కారాపేత్వా అయోదామేన బన్ధాపేత్వా ఠపేసి. అస్సాపి తే గోణా వియ గన్త్వా నిపజ్జింసు. రాజా గన్త్వా తథేవ అధిట్ఠహిత్వా అస్సే ఉట్ఠాపేసి. పునేకదివసం హత్థిం అలఙ్కారాపేత్వా తథేవ అధిట్ఠాసి. సోపి బన్ధదామే ఛిన్దిత్వా పచ్ఛిమయామసమనన్తరే గన్త్వా చేతియకరణట్ఠానే నిపజ్జి. పభాతాయ రత్తియా రాజా హత్థిగోపకే పక్కోసాపేత్వా హత్థిం ఆనేథా'తి ఆహ. హత్థిగోపకా హత్థిం బన్ధనట్ఠానే అదిస్వా, హత్థిం బన్ధనట్ఠానే న పస్సామ దేవా'తి ఆహంసు. తేనహి భణే, సీఘం ఉపధారేథా'తి వుత్తే హత్థిగోపకా పదానుపదం గవేసమానా చేతియట్ఠానే నిపన్నం హత్థిం దిస్వా ఆగన్త్వా రఞ్ఞో ఆరోచేసుం. తం సుత్వా రాజా హేట్ఠా వుత్తప్పకారేన పటిపజ్జిత్వా హత్థిం పురే కత్వా ఆగచ్ఛి.

ఏవం తీహి విమంసనాహి వీమంసేత్వా భుమిగహితభావం థేరస్స సన్తికం గన్త్వా వన్దిత్వా ఉపట్ఠహమానో ఆరోచేసి. తస్మిం కాలే సేరునగరే సివరాజా బహూ పణ్ణాకారే గాహాపేత్వా రాజానం పస్సిస్సామి'తి ఆగన్త్వా వన్దిత్వా ఏకమన్తం అట్ఠాసి. రాజా తేన సద్ధిం సమ్మోదనీయం కథం కత్వా నిసిన్నకాలే లోణనగరే మహానాగరాజా'పి బహుపణ్ణాకారం గాహాపేత్వా రాజానం పస్సిస్సామి'తి ఆగన్త్వా వన్దిత్వా ఏకమన్తం నిసీది. తేన సద్ధిం సమ్మోదనీయం కథం అకాసి; ఇమస్మిం ఠానే దసబలధాతుం పతిట్ఠాపేస్సామి, తుమ్హే మమ సహాయా హోథా'తి తే గహేత్వా గన్త్వా ధాతుం వన్దథా'తి వన్దాపేసి. తస్మిం ఖణే ధాతుతో ఛబ్బణ్ణరంసియో ఉగ్గచ్ఛింసు. దేవా సాధుకారం కరోన్తా ఆకాసతో మాలాయో ఖిపింసు. రాజానో సోమనస్సప్పత్తా అమ్హాకం లఙ్కాయం దసబలస్స నలాటధాతు అమ్హాకం రట్ఠే పతిట్ఠహిస్సతి. ఏసా ధాతు మహా జనస్స సత్థుకిచ్చం సాధేయ్యాతి వన్దిత్వా గతా. రాజా తేసం గతకాలే గిరిఅభయం పక్కోసాపేత్వా తాత, ఇట్ఠకం జనస్స పీళనం అకత్వా కారాపేమా'తీ ఆహ. మా చిన్తయిత్థ దేవ, అహం ఇట్ఠకం కారాపేస్సామీతి. ఏవఞ్హి సతి పపఞ్చో భవిస్సతీ'తి ఆహ. అమ్హాకం సన్తికే సువణ్ణరజతాని మన్దాని కుతో లభిస్సామా'తి వుత్తే గిరిఅభయో ఏవమాహ; దేవ, సత్థా మహాపుఞ్ఞో మహన్తం పూజాసక్కారసమ్మానం లభిస్సతి. త్వం అచిన్తేత్వా చేతియకమ్మం పట్ఠపేహీ'తి ఆహ.

సో తస్స తం అచిన్తనీయం కథం సుత్వా సోమనస్సప్పత్తో థేరస్స సన్తికే ధమ్మం సుత్వా ధాతుం వన్దిత్వా నగరం గన్త్వా భుత్తసాయమానో సయనే నిపన్నో నిద్దం ఓక్కమి. విభాతాయ రత్తియా పటిబుజ్ఝిత్వా ఇట్ఠకం చిన్తయమానస్స దోమనస్సం అహోసి. తస్మిం కాలే సక్కో దేవరాజా విస్సకమ్మం దేవపుత్తం ఆమన్తేత్వా; తాత, విస్సకమ్మ, కాకవణ్ణతిస్సమహారాజా అమ్హాకం సత్థునో నలాట ధాతుం నిదహిత్వా మహన్తం చేతియం కారాపేతుకామో ఇట్ఠకం చిన్తయి. త్వం గన్త్వా ఫాసుకట్ఠానే ఇట్ఠకం మాపేహీతి ఆహ. తం సుత్వా విస్సకమ్మదేవపుత్తో దుగ్గతస్స బ్రాహ్మణస్స ఖేత్తే ఇట్ఠకం మాపేత్వా దేవలోకమేవ గతో. తస్మిం ఖణే ఖేత్తసామికో దుగ్గతబ్రాహ్మణో పాతోవ అత్తనో ఖేత్తం ఓలోకనత్థాయ గతో ఇతోవితో ఓలోకేన్తో ఇట్ఠకరాసిం దిస్వా చిన్తేసి; హీయో రాజా ఇట్ఠకం కథం లభిస్సామీతి కథేసి. మహన్తం వత పణ్ణాకారం మయా లద్ధన్తి తుట్ఠో దేవ◌ిట్ఠకాని కాజేన గహేత్వా రఞ్ఞో దస్సనత్థాయ గన్త్వా రాజద్వారే ఠత్వా సాసనం పహిణి. తం పక్కోసాపేత్వా కస్మా పాతో'వ ఆగతోసీ'తి పుచ్ఛి. దేవ మయ్హం ఖేత్తే ఇట్ఠకరాసిం దిస్వా పాతో'వ ఇట్ఠకాని గహేత్వా ఆగతోమ్హీ'తి. ఈదిసాని ఇట్ఠకాని చేతియస్స అనుచ్ఛవికానీతి దస్సేసి. రాజా పస్సిత్వా సోమనస్సప్పత్తో బ్రాహ్మణస్స బహుం ధనం దాపేసి.

తస్మిం ఖణే అఞ్ఞం సాసనం ఆహరి. మదనపట్టనద్వారతో చతస్సో రజతనావా సువణ్ణభుమితో చతస్సో సువణ్ణనావా ఉక్కమింసూతి పట్టనముఖద్వారే విహరన్తో ఆరక్ఖక జేట్ఠకో ధమ్మపాలో నామ ఆగన్త్వా రఞ్ఞో ఆరోచేసి. రాజా తుట్ఠో సువణ్ణరజతే ఆహరాపేసి.

(ఇట్ఠకం రజతఞ్చేవ సువణ్ణఞ్చ మహారహం;
ఆహరిత్వాన తం సబ్బం కమ్మం ఆరభి చేతియే.

సత్థు పుఞ్ఞానుభావేన రఞ్ఞో పుఞ్ఞబలేన చ;
చిన్తితచిన్తితం సబ్బం ఖణేనేవ సమిజ్ఝతి.)

తతో రాజా చూళపిణ్డపాతియతిస్సత్థేరస్స సన్తికం గన్త్వా? అయ్య ఇట్ఠకభుమిం గమిస్సామీతి ఆహ. థేరో సుత్వా తుట్ఠో అత్తనో పరివారేహి పఞ్చసతభిక్ఖూహి సద్ధిం ఇట్ఠక భూమిం గతో. తతో మహాసాగలత్థేరో చ మహిన్దత్థేరో చ అత్తనో పరివారేహి భిక్ఖుహి సద్ధిం ఇట్ఠకభుమిం గతా. సివ నగరే రాజాపి ఇట్ఠకభుమిం గతో. లోణనగరే నాగరాజాపి ఇట్ఠకభుమిం గతో. సోమనగరే గిరిఅభయరాజాపి అత్తనో సేనఙ్గేహి పరివారేత్వా ఇట్ఠకభుమిం గతో. తేసం సమణ బ్రాహ్మణానం రాజబలానఞ్చ సమ్పిణ్డితత్తా నో పిట్ఠిపాసాణో బలవాహనో నామ జాతో. తే సబ్బే ఇట్ఠకభుమిం సమోసరింసు. థేరో ఇట్ఠకరాసిం ఓలోకేత్వా రాజానం ఏవమాహ? మహారాజ, అయం ఇట్ఠకరాసి చేతియే సబ్బకమ్మత్థాయ పహోతీ'తి. రాజా అత్తమనో సేనఙ్గపరివుతో సయమేవ పఠమం ఇట్ఠకం గణ్హి. తం దిస్వా సేసరాజానో చ అమచ్చాదయో చ పరిసా చ సబ్బే భిక్ఖు చ ఇట్ఠకాని గణ్హింసు తస్మిం కాలే భారం ఉక్ఖిపిత్వా గమనం పపఞ్చం భవిస్సతీ'తి రాజా చిన్తేసి. థేరో తస్స చిత్తం జానిత్వా ఏవమాహ? మా చిన్తయిత్థ మహారాజ, ఇట్ఠకాని గహేత్వా గచ్ఛ. పచ్ఛా దేవనాగాదయో ఇట్ఠకభుమితో పట్ఠాయ యావ చేతియట్ఠానం నిరన్తరా ఠితా ఆహరిస్సన్తీ'తి. తే ఆహరిత్వా చేతియట్ఠానే రాసిం కరోన్తి. తేనేవ నీయామేన యావ చేతియస్స నిట్ఠఙ్గమా తావ దేవనాగసుపణ్ణాదయో నిరన్తరం ఠత్వా ఇట్ఠకాని ఆహరిత్వా చేతియకరణట్ఠానేవ చతుసు దిసాసు రాసిం అకంసు.

తతో రాజా సబ్బే ఇట్ఠకవడ్ఢకీ రాసిం కారాపేత్వా తేసం వడ్ఢకీనం అన్తరే జయసేనం నామ ఇట్ఠకవడ్ఢకిం పరిగణ్హిత్వా తస్స పన సతసహస్సగ్ఘనకాని ద్వే సాటకాని కహాపణసతసహస్సాని చ సువణ్ణకుణ్డలాదయో ఆభరణాని చ దాపేసి. తస్స

పరివారానం వడ్ఢకీనం అహతవత్థాదీని సబ్బుపకరణాని దాపేసి. అనేకవిధం మహన్తం సమ్మానం కారేత్వా థేరేన సద్ధిం మన్తేన్తో; అయ్య అజ్జ విసాఖపుణ్ణమీ ఉపోసథదివసో, తస్మా నలాటధాతుయా మఙ్గలం కరిత్వా చేతియట్ఠానే ఇట్ఠకం పతిట్ఠాపేతుం వట్టతీ'తి ఆహ. తం సుత్వా థేరో; భద్దకం మహారాజ, బుద్ధస్స భగవతో జాతదివసో'తి వత్వా చేతియకమ్మకరణత్థాయ పఞ్చ జనే గణ్హి. తేసు ఏకో వరదేవో నామ, ఏకో సఙ్ఖో నామ, ఏకో విజ్జో నామ, ఏకో పుస్సదేవో నామ, ఏకో మహాదేవో నామ. ఇమేసం వడ్ఢకీనం మఙ్గలం కారాపేత్వా ఛణవేసం గహేత్వా సబ్బాలఙ్కారేన అలఙ్కారాపేత్వా రాజా సయమ్పి సబ్బాలఙ్కారేన పతిమణ్డితో మఙ్గలవిధానం కారాపేత్వా భిక్ఖుసఙ్ఘం గన్ధమాలాదీహి పూజేత్వా తిక్ఖత్తుం పదక్ఖిణం కత్వా చతుసు ఠానేసు పఞ్చపతిట్ఠితేన వన్దిత్వా విజమ్భేత్వా సువణ్ణఘుట్ఠానం పవిసిత్వా సువణ్ణఖచితం మణిముత్తారతనమయం పరిబ్భమనదణ్డం జీవమానకమాతాపితరేన ఉభతోసుమణ్డితపసాధితేన అభిమఙ్గలసమ్మతేన అమచ్చపుత్తేన గాహాపేత్వా మహన్తం చేతియం తత్థ కరోన్తో సయమ్పి పరిబ్భమనదణ్డం గహేత్వా పరికమ్మకతభుమియం పరిబ్భమిత్వా ఏకమన్తం అట్ఠాసి. తతో మహావడ్ఢకీ సునక్ఖత్తేన సుముహుత్తేన చేతియట్ఠానే ఇట్ఠకం పతిట్ఠాపేసి.

తస్మిం ఖణే చతునహుతాధిక ద్వియోజన సతసహస్సబహులా అయం మహాపథవీ సాధుకారం పవత్తేన్తీ వియ మహానాదం పవత్తేసి. దేవమనుస్సా దివసే దివసే పహోనక-మత్తికం నిసదేన పింసిత్వా సుప్పేహి పప్ఫోటేత్వా దేన్తి. ఏవం కరోన్తో కతిపయేసేవ దివసేన పుప్ఫాధానత్తయం చినిత్వా మహాభిక్ఖు సఙ్ఘస్స నివేదేసి. తం సుత్వా సఙ్ఘో చున్దుత్తరనామకే ద్వే సామణేరే ఆణాపేసి? తుమ్హే హిమవన్తం గన్త్వా మేదవణ్ణపాసాణే ఆహరథా'తి. తే పన సామణేరా జాతియా సోళసవస్సికా ఛళభిఞ్ఞాప్పభేదేన పటిసమ్భిదప్పత్తా. మహాఖీణాసవభిక్ఖుసఙ్ఘస్స సన్తికా భిక్ఖుసఙ్ఘస్స వచనం సమ్పటిచ్ఛిత్వా ఆకాసం అబ్భుగ్గన్త్వా హిమవన్తతో అత్తనో ఇద్ధిబలేన మేదవణ్ణపాసాణే ఆహరింసు. ఏతేసు ఏకం పాసాణం ధాతుగబ్భస్స భుమియం పత్థరిత్వా చతుసు పస్సేసు చత్తారో పాసాణే పతిట్ఠాపేత్వా అపరం ధాతుగబ్భం పిదహితుం అదస్సనం కత్వా ఠపయింసు.

తదా రాజా ధాతుగబ్భే కమ్మం నిట్ఠపేన్తో నవ కోటిప్పమాణం సువణ్ణం ఆహరాపేత్వా సువణ్ణకారానం దత్వా ధాతుగబ్భస్స ఇట్ఠకాని కరోథా'తి ఆణాపేసి. తే సువణ్ణకారా దీఘతో రతనప్పమాణం పుథులతో విదత్థిప్పమాణం బహలతో చతురఙ్గులప్పమాణం ఇట్ఠకం కత్వా ధాతుగబ్భం చినింసు. తం పన ధాతుగబ్భం ఉచ్చతో సోళసహత్థం విత్థారతోపి ఇతోచితో దసదసరతనం కత్వా సువణ్ణిట్ఠకేహేవ నిట్ఠపేత్వా ధాతుగబ్భస్స మజ్ఝే సత్తరతనమయం సినేరుం కారాపేత్వా సినేరుస్స ఉపరి జాతిహిఙ్గులకేన పణ్డుకమ్బలసిలాసనం సత్తరతనేన పారిచ్ఛత్తకరుక్ఖం రజతమయం సేతచ్ఛత్తం బ్రహ్మునా గాహాపేత్వా సత్థునో పటిమాయ ఉపరి ధారియమానం కారేసి. సినేరుపాదమూలే గన్ధకలలపూరిత నీలుప్పలవిభుసితసువణ్ణమయఅట్ఠుత్తరసతఘటపన్తియో ఠపాపేసి. తదనన్తరం గన్ధకలలపూరితరత్తపదుమవిభుసితరజతమయఅట్ఠుత్తర- సతఘటపన్తియో ఠపాపేసి. తదనన్తరం గన్ధకలలపూరిత సేతుప్పలమాలావిభుసితమణిమయఅట్ఠుత్తరసతఘటపత్తియో ఠపాపేసి. తదనన్తరం గన్ధకలలపూరితసేతుప్పలవిభుసిత-మసారగల్లమయ అట్ఠుత్తరసతఘటపన్తియో ఠపాపేసి. తదనన్తరం గన్ధకలలపూరితచమ్పకపుప్ఫవిభుసితలోహితఙ్కమయఅట్ఠుత్తరసత ఘటపత్తియో ఠపాపేసి. తదనన్తరం గన్ధకలలపూరితపఞ్చుప్పలవిభుసితమత్తికామయఅట్ఠుత్తరసతఘటపన్తియో ఠపాపేసి. తాసం ఘటపన్తీనం అన్తరే గన్ధకలలపూరితసత్తరతనమయసరావకే ఠపాపేసి. కఞ్చనమయ-సత్తరతనమయ-విచిత్తమాలాలతాపుణ్ణఘటసిరివచ్ఛనన్దియావట్టభద్దపీఠాదయో చ హత్థిఅస్ససీహవ్యగ్ఘోసభపన్తిఆదయో చ కారేసి. దేవోరోహణం యమకపాటిహీరాదయో ధనపాల-అఙ్గులిమాల-ఆళవకదమనాదయో, సారిపుత్త-మోగ్గల్లాన-

మహాకస్సపత్థేరాదయో, అసీతిమహాసావకరూపాదీని చ కారాపేసి. సినేరుస్స మజ్ఝిమభాగే తారాగణపరివారితం రజతమయం చన్దమణ్డలఞ్చ కారాపేసి. రంసిజాలవిభుసితం కనకమయం సూరియమణ్డలఞ్చ కారాపేసి.

తతో సినేరుస్స మత్థకే పారిచ్ఛత్తకమూలే పణ్డుకమ్బలసిలాసనే అమ్హాకం సత్థునో పటిమం ఘనకోట్టిమ రత్తసువణ్ణమయం కారాపేత్వా మాతుదేవపామోక్ఖ దససహస్స చక్కవాళదేవతానం సత్తప్పకరణం అభిధమ్మం దేసనాకారేన నిసీదాపేసి. తస్స వీసతినఖా అక్ఖితలానం సేతట్ఠానాని జాతిఫలికమయాని. అఙ్గులియో సువణ్ణమయా హత్థపాదతలాని చ దన్తావరణాని చ అక్ఖీనం రత్తట్ఠానాని చ జాతిపవాళమయాని, కేసమస్సుభముకట్ఠానాని ఇన్దనీలమయాని, సమచత్తాలీస దన్తా వజిరమయా అహేసుం. ఉణ్ణలోమం పన సువణ్ణ భిత్తియం ఠపితరజతబుబ్బుళవిలాసం రజతమయం అహోసి. భగవతో అనవలోకిత ముద్ధని మత్థకే సత్తరతనమయం విచిత్తకింకిణిజాలం పరిక్ఖిపాపేసి. మణ్డపస్స అన్తో నవసతసహస్సగ్ఘనకం ముత్తాకలాపమోలమ్బకం మనోరమం చేలవితానం బన్ధాపేత్వా మణ్డపకోటియం ముత్తాజాలం తదనన్తరం సత్త రతనవిచిత్తం కింకిణిజాలం పరిక్ఖిపాపేసి.

అమ్హాకం భగవతో మాతుదేవపుత్తమ్పి సత్తరతనేన కారాపేసి. తథా ఏరావణవిస్సకమ్మదేవపుత్తాదయో చ సపరివారో సక్కో దేవరాజా చ చత్తారో మహారాజానో చ పఞ్చసిఖదేవపుత్తాదయో గన్ధబ్బదేవపుత్తా చ సహమ్పతి మహా బ్రహ్మాదయో మహాబ్రహ్మానో చ కారాపేసి. వేస్సన్తరజాతకం కరోన్తో సంజయమహారాజా ఫుసతీదేవీ ఆదయో చ మద్దీదేవీ ద్వే దారకే చ జూజకబ్రాహ్మణాదయో చ కారాపేసి. విధుర-సోణదత్త మహానారదకస్సప-సుతసోమ-సుప్పారక-సఙ్ఖపాలజాతకాదీని చ, ధమ్మచక్కప్పవత్తన-మహాసమయసుత్తాది దేసనాకారో చ, సుద్ధోదనమహారాజా మహామాయా మహాపజాపతీ గోతమీ భద్దకచ్చానా రాహులమాతాదేవీ చ రాహులకుమారో చ ఛన్న ఞ్చ కన్థకఞ్చ మహాభినిక్ఖమనం మహాబోధిమణ్డలం అసీతిమహాసావకా కోసలమహారాజా అనాథపిణ్డికమహాసేట్ఠి చూళఅనాథపిణ్డిక-విసాఖా సుప్పవాసా చ పచ్ఛా చూళపిణ్డపాతియ తిస్సత్థేరఞ్చ అత్తానఞ్చ కారాపేత్వా తే సబ్బే ధాతు గబ్భే పతిట్ఠాపేసి.

ధాతుగబ్భవణ్ణనా సమత్తా.

ఏవం ధాతుగబ్భే పూజావిధానం సువిభత్తం సుమనోరమం కారాపేత్వా థేరేన సద్ధిం కథేసి? భన్తే ధాతుగబ్భే మయా కత్తబ్బం నిట్ఠాపితం. స్వే రోహిణీనక్ఖత్తేన ధాతు నిధానం కరిస్సామీ. అయ్యా పన కేసధాతుయో గహేత్వా ఆగచ్ఛన్తుతి. తిస్సత్థేరస్స భారమకాసి. థేరో తం సుత్వా భద్దకం మహారాజ, కేసధాతుయో విచినిత్వా ఆహరాపేస్సామాతి వత్వా అత్తనో సద్ధివిహారికం సివత్థేరం పక్కోసాపేత్వా ఆవుసో భూమిన్ధరనాగవిమానే జయసేనో నామ నాగరాజా వసతి. తస్స సన్తికే (కేసధాతుయో సన్తి.) తపుస్స భల్లికానం ద్వేభాతికవాణిజానం పరిచరణకాలే తేసం పమాదం ఞత్వా నాగరాజా ద్వే కేసధాతుయో గహేత్వా నాగభవనే ఠపేసి. త్వం తా ధాతుయో ఆహరిత్వా రఞ్ఞో దేహీతి ఆణాపేసి. థేరో తం వచనం సమ్పటిచ్ఛిత్వా గతో.

తతో రాజా అత్తనో భగినియా సోమదేవియా చ భాగినేయ్యస్స గిరిఅభయరఞ్ఞో చ సాసనం పేసేసి? స్వే ధాతునిధానంకరిస్సామ. తుమ్హే సేనఙ్గం గహేత్వా ఆగచ్ఛథా'తి. లోణనగరే మహానాగరఞ్ఞో చ సేరు నగరే సివరఞ్ఞో చ తథేవ సాసనం పేసేత్వా సయమ్పి అత్తనో విజితే యేన మయ్హం హత్థతో అన్తమసో ఏకకరీసమత్తమ్పి లద్ధం తదుపాదాయ సబ్బేపి తుమ్హే సద్ధిం పరివారేన ఆగచ్ఛథా'తి భేరిం చరాపేసి. తం సుత్వా సోమనస్సప్పత్తా మహాజనా అత్తనో అత్తనో

విభవానురూపేన అలఙ్కతపటియత్తా అగమింసు. రాజా పభాతాయ రత్తియా సబ్బే సేనియో గన్ధమాలాధూపధజాదయో గహేత్వా ధాతునిధానం ఆగచ్ఛన్తుతి వత్వా భిక్ఖుసఙ్ఘస్స మహాదానం దత్వా తిచీవరత్థాయ మహగ్ఘవత్థాదీని దత్వా సయమ్పి సబ్బాలఙ్కారపతిమణ్డితో నానగ్గరసభోజనం భుఞ్జిత్వా ఉపోసథం అధిట్ఠాయ మణికుణ్డలమేఖలానూపుర వలయాదివిచిత్తసబ్బాలఙ్కారవిభూసితాహి కోసేయ్యాదిసుఖుమనానావిధవిచిత్తవత్థనివత్థాహి నచ్చగీతవాదితతురియభణ్డగహిత హత్థాహి దేవచ్ఛరాపటిభాగనాటకిత్థీహి పరివారితో వుత్తప్పకారేహి సద్ధిం చేతియట్ఠానం గన్త్వా మహాభిక్ఖుసఙ్ఘం వన్దిత్వా అట్ఠాసి.

తతో సోమనగరే గిరిఅభయరాజా'పి సబ్బే నాగరా అత్తనో అత్తనో విభవానురూపేన ధాతునిధానట్ఠానం ఆగచ్ఛన్తుతి నగరే భేరిం చరాపేత్వా సయం సబ్బాలఙ్కారపతిమణ్డితో సుసజ్జితఅమచ్చగణపరివారితో నిక్ఖమి. సోమ దేవీపి సీసం నహాత్వా అహతవత్థనివత్థా సబ్బాలఙ్కారపతిమణ్డితా దేవచ్ఛరా వియ అత్తనో పరివారా పఞ్చసతకుమారియో నీలవత్థేహి పరిదహాపేత్వా తథేవ అలఙ్కారేత్వా పుణ్ణఘటే గాహాపేత్వా తాసం అనన్తరా పఞ్చసతకుమారియో పీతవత్థేహి పరిదహాపేత్వా తథేవ అలఙ్కారేత్వా పూజాభణ్డాని గాహాపేత్వా, తాసం అనన్తరా పఞ్చసత కుమారియో రత్తవత్థేహి పరిదహాపేత్వా తథేవ. అలఙ్కారేత్వా విచిత్రపుప్ఫపూరితమఞ్జూసాయో గాహాపేత్వా తాసం అనన్తరా పఞ్చసతకుమారియో సేతవత్థేహి పరిదహాపేత్వా తథేవ అలఙ్కారేత్వా ధూమ కటచ్ఛుకే గాహాపేత్వా ఏవం పూజావిధానం సంవిదహిత్వా పరివారేన చేతిఙ్గణం గన్త్వా మహాభిక్ఖుసఙ్ఘం పఞ్చపతిట్ఠితేన వన్దిత్వా గన్ధమాలాదీహి పూజం కత్వా అత్తనో సామినా గిరిఅభయరాజేన సద్ధిం ఏకపస్సే ఠితా.

లోణనగరే మహానాగరాజా'పి సబ్బాలఙ్కారేహి పతిమణ్డితో సబ్బాభరణేహి సుసజ్జితఅమచ్చమణ్డలపరివుతో నచ్చగీతతురియాని పగ్గణ్హాపయమానో గన్ధమాలా ధూమకటచ్ఛు గాహాపేత్వా చేతియట్ఠానం ఆగన్త్వా భిక్ఖుసఙ్ఘం వన్దిత్వా ఏకమన్తం అట్ఠాసి.

సేరునగరే సివరాజా'పి అత్తానం సబ్బాలఙ్కారేహి అలఙ్కరిత్వా మహన్తేన పరివారేన పూజావిధానం గాహాపేత్వా చేతియట్ఠానం ఆగన్త్వా మహాభిక్ఖుసఙ్ఘం వన్దిత్వా ఏకమన్తం అట్ఠాసి. రాజపరిసా అత్తనో విభవానురూపేన వత్థాలఙ్కారేహి చన్దన మాలాదీహి చ సోభమానా నలాటే ముత్తాకలాపమోలమ్బక విచిత్తసువణ్ణపట్టాని బన్ధిత్వా హత్థాభరణాది అనేకాభరణేహి దిబ్బపరిసా వియ సుమణ్డితపసాధితా వేసానురూపాని వివిధావుధాని గహేత్వా ఏకపస్సే ఠితా. సీహవ్యగ్ఘదీపిచమ్మేహి పసాధితసువణ్ణాలఙ్కారసువణ్ణధజహేమజాలసఞ్ఛన్నే రథ వరే చ సబ్బాలఙ్కారవిభూసితా రథికా ఆరుయ్హ ఏకపస్సే ఠితా. బ్రాహ్మణపుత్తాదయో మణ్డితచమ్మే పారుపిత్వా ఉపసోభయమానా ఏకపస్సే ఠితా. బహు అమచ్చా అత్తనో అత్తనో వేసానురూపేన మహగ్ఘవత్థాభరణవిభూసితా సపరివారా ఏకపస్సే ఠితా. గన్ధోదక పూరిత దక్ఖిణావత్త సఙ్ఖం గహేత్వా ఉపవీతసుత్తం ఏకంసం కరిత్వా బ్రాహ్మణవేసనం వేఠేత్వా పురోహితబ్రాహ్మణా మహన్తేన పరివారేన పూజావిధానం గాహాపేత్వా చేతియట్ఠానం ఆగన్త్వా మహాభిక్ఖుసఙ్ఘం వన్దిత్వా జయఘోసం సావేన్తా ఏవమాహంసు?

ఖేమం సుభిక్ఖం భవతు నిచ్చం జనపదం సివం;
సస్సాని సముప్పజ్జన్తు రఞ్ఞో ఏవం జయా సియుం.

అవసేసా మహాజనా ఏవమాహంసు? సముద్దపరియన్తం హి మహిం సాగరకుణ్డలం వసున్ధరం ఆవసతు అమచ్చపరివారితో. ఏవం వత్వా? అమ్హాకం అయ్యో కాకవణ్ణతిస్సో మహా రాజా సదేవకే లోకే ఏకపుగ్గలస్స లోకనాథస్సనలాటధాతుం పతిట్ఠాపేతీ'తి అత్తనో అత్తనో విభవానురూపేన సుమణ్డితపసాధితా. ఖుజ్జవామనకాదయో'పి సబ్బే జనా పూజాభణ్డాని గహేత్వా సాధుకారం దదమానా అట్ఠంసు. ఇమస్మిం చేతియట్ఠానే రాసీభూతా పరిసా ఏవం వేదితబ్బా? ఖత్తియా బ్రాహ్మణా వేస్సా నేగమా చ సమాగతా పుప్ఫాదిగహితా సబ్బే అలఙ్కారవిభూసితా.

గణనా వీతివత్తా తే అనేకే చ మహాజనా;
సముద్దో పత్థరన్తోవ ఖత్తియా సముపాగతా.

అలఙ్కతో మహారాజా సరాజపరివారితో;
దేవరాజా యథా సక్కో అట్ఠాసి చేతియఙ్గణే.

సాధువాదేన సత్తానం పఞ్చఙ్గతురియేహి చ;
హత్థస్సరథసద్దేన సమాకిణ్ణం మహీతలం.

తతో చూళపిణ్డపాతియతిస్సత్థేరో అత్తనో సద్ధివిహారికే పఞ్చసత ఖీణాసవే పరివారేత్వా చేతియట్ఠానమేవ ఆగతో. మహాసాగలత్థేరో'పి పఞ్చసత ఖీణాసవే పరివారేత్వా చేతియట్ఠానమేవ ఆగతో. మహిన్దత్థేరో'పి అత్తనో సావకే సట్ఠిమత్తే ఖీణాసవే గహేత్వా చేతియట్ఠానమేవ ఆగతో. ఇతి ఇమినా నియామేనేవ ఏకో ద్వే తయో చత్తారో పఞ్చ ఖీణాసవా ఆగచ్ఛన్తా సత్త సహస్సమత్తా అహేసుం. తతో చూళపిణ్డపాతియతిస్సత్థేరో ఏత్తకే భిక్ఖూ పరివారేత్వా చేతియఙ్గణే నిసీదీ. తతో రాజా ఆగన్త్వా పఞ్చపతిట్ఠితేన వన్దిత్వా థేరేన సద్ధిం కథేసి? కేసధాతు కుతో లభిస్సామ అయ్యా'తి. తస్మిం ఖణే తిస్సత్థేరో అత్తనో సద్ధివిహారికం సివత్థేరం ఓలోకేసి. సో ఓలోకితక్ఖణేయేవ నిసిన్నట్ఠానతో ఉట్ఠాయ చీవరం పారుపిత్వా మహాభిక్ఖుసఙ్ఘం వన్దిత్వా ఛళభిఞ్ఞో మహాఖీణాసవో చతుత్థజ్ఝానం సమాపజ్జిత్వా తతో వుట్ఠాయ పథవియం నిముజ్జిత్వా భుమిన్ధరనాగవిమానే పాతురహోసి.

(సుత్వాస్స సివథేరో చ వసిప్పత్తో విసారదో;
పాకటో అభవి నాగనగరం పురతో ఖణే.)

తస్మిం ఖో పన సమయే జయసేనో నాగరాజా అత్తనో భాగినేయ్యం ద్వికోటిమత్తే నాగే పరివారేత్వా మహా యసం అనుభవమానం నిసిన్నం ఇఙ్గితసఞ్ఞం దత్వా థేరం దురతోవ ఆగచ్ఛన్తం దిస్వా చిన్తేసి? ఇమస్మిం నాగభవనే సమణేహి కత్తబ్బకిచ్చం నత్థి. నిస్సంసయం కేసధాతుం నిస్సాయ ఆగతో భవిస్సతీతి ఉట్ఠాయ ధాతుఘరం పవిసిత్వా ధాతుకరణ్డకం గిలిత్వా కిఞ్చి అజానన్తో వియ నిసీది. తస్మిం కాలే థేరో తస్స సన్తికం అగమాసి. నాగరాజా పచ్చుగ్గన్త్వా పటిసన్థారం కరోన్తో థేరేన సద్ధిం కథేసి. కస్మా అయ్యో ఆగతో'తి వుత్తే ఏవమాహ? తిలోకనాథస్స అమ్హాకం సమ్ముద్ధస్స కేసధాతూనం అత్థాయ ఆగతో, తుమ్హం సన్తికే ఠపితకేసధాతుయో పపఞ్చం అకత్వా మయ్హం దేహి, తేయేవ సన్ధాయ ఉపజ్ఝాయేన పేసితోమ్హీ'తి వుత్తే అమ్హాకం సమ్మా సమ్బుద్ధస్స కేసధాతుయో మమ సన్తికే నత్థీ'తి ఆహ. థేరో ధాతుకరణ్డకం గిలితభావం ఞత్వా గణ్హామి మహారాజా కేసధాతుయో'తి వుత్తే ఆమ పసన్నో గహేత్వా గచ్ఛాహీతి ఆహ. ఏవం తయో వారే పటిఞ్ఞం గహేత్వా తథేవ ఠీతో?

ఇద్ధియా మాపయిత్వాన తతో సో సుఖుమం కరం,
పవేసేత్వా ముఖే తస్స గణ్హీ ధాతుకరణ్డకం;
నాగాలయాభినిక్ఖమి తిట్ఠ నాగా'తి భాసియ.

తస్మిం ఖణే జయసేనో నాగరాజా సమణం వఞ్చేత్వా పేసితోమ్హీ'తి వత్వా తస్స గతకాలే ధాతుకరణ్డకం ఓలోకేత్వా ధాతు అపస్సిత్వా సమణేన నాసితోమ్హీ'తి ద్వే హత్థే ఉక్ఖిపిత్వా రపేత్వా అత్తనో సకలనాగభవనం ఏక కోలాహలం కత్వా మహన్తేన సద్దేన పరిదేవన్తో? అమ్హాకం చక్ఖుని ఉప్పాటేత్వా గతో వియ సదేవకస్స లోకస్స పతిట్ఠానభూతస్స సమ్మాసమ్బుద్ధస్స కేసధాతుయో అపాయదుక్ఖతో అముఞ్చన్తానం అమ్హాకం అభిభవిత్వా ధాతుయో గహేత్వా గతసమణం అనుబన్ధిత్వా గణ్హిస్సామా'తి ద్వేకోటిమత్తే నాగే గహేత్వా అత్తనో భాగినేయ్యేన సద్ధిం తస్స పిట్ఠితో పిట్ఠితో అనుబన్ధిత్వా ఆకాసం ఉగ్గచ్ఛిం (సు). తస్మిం ఖణే పన సివత్థేరో అకాసతో ఓతరిత్వా పథవియం పావిసి. పున తేపి పథవియం పవిసింసు. ఏవం థేరో తేహి సద్ధిం ఉమ్ముజ్జ నిముజ్జం కరోన్తో పాటిహారియం దస్సేత్వా సేరునగరస్స నాతిదూరే పిట్ఠిపాసాణే ఉగ్గఞ్జి. తత్థేవ తే సంపేజేత్వా చేతియఙ్గణే మహాభిక్ఖుసఙ్ఘస్స పురతో పాకటో అహోసి. నాగా తం గహేతుం అసక్కోన్తా మహన్తేన సద్దేన రవం పతిరవం దత్వా. ఇతో పట్ఠాయ నట్ఠమ్హా'తి తస్మిం పిట్ఠి పాసాణే సబ్బే సమాగమం కత్వా మహాసద్దేన పరిదేవింసు? నట్ఠమ్హా వత భో'తి. తతో పట్ఠాయ సో పిట్ఠిపాసాణో నాగానం రవం పతిరవం దత్వా పరిదేవితహాపేన నాగగల్లం నామ అహోసి.

నాగో థేరస్స పిట్ఠితోయేవ అనుబన్ధిత్వా చేతియఙ్గణం గన్త్వా రాజానం ఏవమాహ? దేవ, ఏసో భిక్ఖు మయా అదిన్నధాతు గహేత్వా ఆగతో'తి. తం సుత్వా రాజా? సచ్చం కిర అయ్య నాగస్స వచనన్తి వుత్తే నహేవ మహారాజ, ఇమినా దిన్నం ఏవ ధాతుం అగ్గహేసిన్తి వుత్తే? నాగో తవ సక్ఖిం దేహీతి ఆహ. థేరో తస్స భాగినేయ్యం సమణుప్పల నాగరాజానం సక్ఖిం అకాసి. రాజా తస్స భాగినేయ్యస్స సబ్బవచనం సుత్వా సద్దహి. తస్మిం కాలే దుక్ఖాభిభూతో నాగరాజా గన్త్వా బహి రీతో. తతో పట్ఠాయ సో నాగరాజా బహి హుత్వా నిసిన్నత్తా బహినాగరాజా నామ అహోసి. తస్స పన భాగినేయ్యం అన్తో చేతియఙ్గణే నిసీదాపేసి. ఇమస్స పన చేతియస్స ఆరక్ఖం గహితనాగా కథేతబ్బా. సుమననాగరఞ్ఞో పరివారా ఛకోటిమత్తా నాగా, జయసేనస్స పరివారా కోటిసతమత్తా నాగా, సమణుప్పలనాగరఞ్ఞో పరివారా ద్వికోటిమత్తా నాగా అహేసుం. సబ్బే ధాతుయా ఆరక్ఖం గణ్హింసు. రాజా థేరస్స హత్థతో కేసధాతుం గహేత్వా రతనచఙేగాటకే రపేత్వా మహిన్దస్స నామ అమచ్చస్స అదాసి. తస్మిం సమాగమే తిపిటకమహాఫుస్సదేవత్థేరస్స సద్ధివిహారికా పటిసమ్భిదప్పత్తా చత్తారో సామణేరా అహేసుం. తేసు ఏకో మలయ రాజపుత్తో సుమనసామణేరో నామ, ఏకో సేరునగరే సివరాజభాగినేయ్యస్స పుత్తో ఉత్తర సామణేరో నామ. ఏకో మహాగామే మాలాకారపుత్తో చున్ద సామణేరో నామ ఏకో మహాగామే ఏకస్స కుటుమ్బికస్స పుత్తో మహాకస్సపసామణేరో నామ, ఇమే చత్తారో సామణేరా అజ్జ కాకవణ్ణతిస్సమహారాజా మహాచేతియే ధాతు నిధానం కరిస్సతి, మయం హిమవన్తం గన్త్వా సుకుసుమాని ఆహరిస్సామాతి థేరం వన్దిత్వా ఆకాసతో హిమవన్తం గన్త్వా చమ్పకనాగసలలాదయో పూజనీయమాలం గహేత్వా తావతింసదేవ లోకం గతా.

తస్మిం కాలే సక్కో దేవరాజా సబ్బాభరణపతిమణ్డితో ద్విసు దేవలోకేసు దేవతాయో గహేత్వా ఏరావణహత్థిక్ఖన్ధమారుయ్హ అడ్ఢతేయ్యకోటిదేవచ్ఛరాపరివారితో సుదస్సనమహా వీథియం విచరన్తో సవఙ్గోటకే తే చత్తారో సామణేరే దురతోవ ఆగచ్ఛన్తే దిస్వా హత్థిక్ఖన్ధతో ఓరుయ్హ పఞ్చ పతిట్ఠితేన వన్దిత్వా తేసం హత్థే మాలాచఙ్గోటకే దిస్వా? కిం

అయ్యా తుమ్హాకం హత్థే’తి పుచ్ఛి. తం సుత్వా సామణేరా మహారాజ, కిం త్వం న జానాసి. లఙ్కాయం కాకవణ్ణతిస్స మహారాజా దసబలస్స నలాటధాతుం గహేత్వా మహావాలుకగఙ్గాయ దక్ఖిణపస్సే సేరు నామ దహస్స అన్తే వరాహ నామ సోణ్డిమత్థకే చేతియం కారాపేతుం తుమ్హాకం నియోగేన విస్సకమ్మదేవపుత్తేన నిమ్మితిట్ఠకాని గహేత్వా చేతియం కారాపేత్వా అజ్జ ధాతునిధానం కరోతి. తత్థ పూజనత్థాయ హిమవన్తతో ఆనీతపుప్ఫమిదన్తి వత్వా ఇతోపి కుసుమం గహేతుం ఆగతమ్హా’తి వదింసు. సక్కో తేసం వచనం సుత్వా?

అయ్య తుమ్హాకం హత్థే పుప్ఫాని చూళామణిచేతియే పుజేత్వా అమ్హాకం ఉయ్యానతో పుప్ఫాని గహేత్వా గచ్ఛథాతి వత్వా తేహి సద్ధిం గన్త్వా తేసం పుప్ఫేహి చూళామణిచేతియం పూజేసి. తతో పపఞ్చం న భవితబ్బన్తి సక్కస్స నివేదేసుం. తం సుత్వా సక్కో సామణేరానం పఞ్చమహాఉయ్యానతో పారిచ్ఛత్త-కోవిళారాదీని పుప్ఫాని చ చన్దనచుణ్ణఞ్చ గహేత్వా దాపేసి. సామణేరా పుప్ఫాని గహేత్వా దేవలోకతో ఓతరిత్వా హిమవన్తం పవిసిత్వా సువణ్ణమణిపబ్బతే సన్తచ్ఛాయాయ నసీదిత్వా దివావిహారం కత్వా నక్ఖత్తవేలాయ సమ్పత్తాయ మణీ గవేసమానా చత్తారో మణయో అద్దసంసు. తేసం ఏకో ఇన్దనీలమణీ, ఏకో పహస్సరజోతిరఙ్గ మణీ, ఏకో వేలురియమణి, ఏకో మసారగల్లమణి, చత్తారో మణయో చ దిబ్బపుప్ఫాని చ గహేత్వా థేరానం దస్సేసుం. థేరో? మహారాజ, ఇమే సామణేరా పారిచ్ఛత్తకకోవిళారాదీని పుప్ఫాని చ చన్దనచుణ్ణఞ్చ చత్తారో మణయో చ గహేత్వా ఆగతా’తి రఞ్ఞో ఆరోచేసుం.

రాజా తం సుత్వా సోమనస్సజాతో సామణేరే పఞ్చ పతిట్ఠితేన వన్దిత్వా తేసమాహతమణయో గహేత్వా మహానన్ద నామ అమచ్చస్స దత్వా థేరేహి సద్ధిం మహన్తేన పరివారేన చేతియఙ్గణం గన్త్వా మణికరణ్డకేన ధాతుం గహేత్వా అత్తనో సీసే ధాతుం ఠపేత్వా ఉపరి సేతచ్ఛత్తం కారాపేత్వా చేతియం తిక్ఖత్తుం పదక్ఖిణం కత్వా పాచీనద్వారే ఠితో? అయం దసబలస్స నలాటధాతు అమ్హేహి కారాపితాయ బుద్ధపటిమాయ నలాటే ఉణ్ణలోమాకారం హుత్వా పతిట్ఠహతూతి అధిట్ఠాసి. తస్స చిన్తితక్ఖణేయేవ ధాతు కరణ్డతో నభముగ్గన్త్వా ఆకాసే సత్తతాలప్పమాణే ఠత్వా ఛబ్బణ్ణ రంసియో విస్సజ్జేసి. తా రంసియో కుటేన ఆసిఞ్చమానవిలీన సువణ్ణం వియ అన్తలిక్ఖతో నిక్ఖన్తసువణ్ణరసధారా వియ సకలలఙ్కాదీపం రంసిజాలేహి ఏకోభాసం కత్వా గణ్హింసు. తస్మిం కాలే యమకపాటిహారియసదిసం పాటిహారియం అహోసి. మహాకారుణికస్స భగవతో అదిట్ఠపుబ్బం పాటిహారియం దిస్వా మహాజనా తథాగతస్స రూపకాయం పచ్చక్ఖభుతా వియ అహేసుం.

అదిట్ఠపుబ్బం సత్థుస్స పాటిహీరం మహాజనా;
దిస్వా పీతిపరా జాతా పసాదమజ్ఝగుం జినే.

పూజేసుం గన్ధమాలఞ్చ అలఙ్కారం సకం సకం;
సబ్బే వన్దింసు సిరసా-చేతియం ఈదిసం వరం.

తస్మిం సమాగమే ఏకో పణ్డితపురిసో జినం థోమేన్తో ఏవమాహ?

నిబ్బుతస్సాపి బుద్ధస్స యసో భవతి ఈదిసో;
ఠితస్స లోకనాథస్స కీదిసా ఆసి సమ్పదా.

అనుభావమిదం సబ్బం పుఞ్ఞేనేవ మహేసినో;

కరేయ్య ఇత్వా పుణ్ణం తం పత్థేన్తో బోధిముత్తమం.

తస్మిం కాలే నానారతనవిచిత్తం అనేకాలఙ్కారపతిమణ్డితం మహారథం సముస్సితధజపతాకం నానావిధకుసుమసమాకిణ్ణం అనేకపూజావిధానం గహేత్వా మనుస్సా ఛణవేసం గణ్హింసు. అనేకవిధతురియసఙ్ఘుట్ఠం అహోసి. తస్మిం ఖణే దేవతాయో పుప్ఫవస్సం వస్సాపేన్తి. మహానుభావసమ్పన్నా నాగా పూజం కరోన్తి. ఏవం సబ్బే దేవా నాగా మనుస్సా సాధుకారం దేన్తి, అప్ఫోటేన్తి, వేలుక్ఖేపం కరోన్తి, హత్థినో కుఞ్చనాదం నదన్తి. అస్సా తుట్ఠిరవం రవన్తి, బహలఘున మహాపథవీ యావ ఉదకపరియన్తం కమ్పి. దిసాసు విజ్జుల్లతా నిచ్ఛరింసు. సకలలఙ్కాదీపే సుమనకూటాదయో మహానగా కుసుమగణసమాకిణ్ణా అహేసుం. సబ్బే జలాసయా పఞ్చవిధ పదుమసఞ్ఛన్నా, దేవతానమన్తరే మనుస్సా, మనుస్సానం అన్తరే యక్ఖనాగసుపణ్ణాదయో చ అహేసుం. భిక్ఖుభిక్ఖునీఉపాసక ఉపాసికా అపరిమాణా అహేసుం. మహన్తేన సాధుకారేన మహా నిగ్ఘోసేన సకలలఙ్కాదీపే తిబ్బవాతాభిహతసముద్దో వియ ఏకనిన్నాదం ఏకనిగ్ఘోసం అహోసి. ఇమినా పూజావిధానేన పసాదకభూతమహాజనకాయమజ్ఝే ధాతు పాటిహారియం దస్సేత్వా ఆకాసతో ఓతరిత్వా బుద్ధపటిమాయ నలాటే పుణ్ణచన్దసస్సిరీకం అభిభవన్తమివ విరోచమానా పతిట్ఠాసి.

రాజా మహానన్దనామకస్స అమచ్చస్స హత్థతో కేసధాతుం గహేత్వా విహారదేవియా దత్వా త్వం ఇమా కేసధాతుయో దసబలస్స అనవలోకిత మత్థకే పతిట్ఠాపేహీ'తి ఆహ. సా కేసధాతుయో గహేత్వా తత్థేవ పతిట్ఠహన్తు'తి అధిట్ఠానం అకాసి. తస్మిం ఖణే కేసధాతుయో కరణ్డతో నభం ఉగ్గన్త్వా మయూరగీవసంకాసనీలరంసియో విస్సజ్జేన్తీ ఆకాసతో ఓతరిత్వా బుద్ధపటిమాయ ఉత్తమఙ్గే సిరస్మిం పతిట్ఠహింసు.

తతో రాజా థేరేన సద్ధిం ధాతుగబ్భం పవిసిత్వా దిబ్బచన్దనచుణ్ణసమాకిణ్ణం పారిచ్ఛత్తకకోవిళారాది సుగన్ధపుప్ఫసన్థరం వియూహిత్వా పభాసముదయసమాకిణ్ణే చత్తారో మణి పాసాణే ఠపేసి. తేసం ఆలోకాభిభూతో ధాతుగబ్భో అతివియ విరోచిత్థ. సబ్బనాటకిత్థియో అత్తనో అత్తనో ఆభరణాని ఓముఞ్చిత్వా ధాతుగబ్భేయేవ పూజేసుం. తతో రాజా ధాతునిధానం కత్వా బుద్ధరూపస్స పాదతలే సీసం ఠపేత్వా నిపన్నో ఏవం పరిదేవి; మయ్హం పితుపితామహపరమ్పరాగతాధాతు అజ్జ ఆదిం కత్వా ఇతో పట్ఠాయ వియోగా జాతా అహం దాని తుమ్హాకం అతిచిరం (ఠితా) రమణీయా రోహణజనపదా ఆహరిత్వా ఇమస్మిం ఠానే పతిట్ఠాపేసిన్తి వత్వా సినేరు ముద్ధని సముజ్జలమహాపదీపో వియ తుమ్హే ఇధేవ ఠితా. ఇదాని న గమిస్సామ మయం ఖమథ భగవా'తి పరిదేవమానో ధాతు గబ్భేయేవ పతిత్వా ఆహ?

అహో వియోగం దుక్ఖం మే ఏతా బాధేన్తి ధాతుయో;
వత్వా నో పరిదేవన్తో ధాతుగబ్భే సయీ తదా.

మరిస్సామి నో గమిస్సం అయ్యం హిత్వా ఇధేవ'హం;
దుల్లభం దస్సనం తస్స సంసారే చరతో మమా'తి.

వత్వా పరిదేవన్తో నిపజ్జి. తస్స పన భిక్ఖుసఙ్ఘస్స అన్తరే సహదేవో నామ థేరో రాజానం ధాతుగబ్భే రోదమానం నిపన్నం దిస్వా కిమజ్ఝాసయో ఏతస్సా'తి చేతోపరియఞాణేన సమన్నాహరిత్వా ఇధ నిపన్నో మరిస్సామీ'తి నిపన్నభావం జానిత్వా ఇద్ధియా సంసరం పియరూపం మాపేత్వా ధాతుగబ్భతో తం బహి అకాసి.

(ఇద్ధియా సో వసిపత్తో ఛళభిఞ్ఞో విసారదో;

తం ఖణఞ్ఞేవ సమ్పఞ్ఞో రాజానం తం బహిం అకా.)

తతో పరమానీతజోతిరఙ్గ పాసాణం ధాతుగబ్భస్స ఉపరి వితానం వియ ఠపేత్వా అరహన్తా? ధాతుగబ్భో సమన్తతో చతురస్సమఞ్చం వియ ఏకఘనో హోతు. ధాతు గబ్భే గన్ధా మా సుస్సన్తు, పుప్ఫాని మా మిలాయన్తు, రతనాని మా వివణ్ణా హోన్తు, పూజనీయభణ్డాని మా నస్సన్తు, పచ్చత్థికపచ్చామిత్తానం ఓకాసో వా వివరో వా మా హోతు'తి అధిట్ఠహింసు. తతో రాజా ధాతుయో మహన్తం పూజం కత్వా మఙ్గలచేతియే చతురస్సకోట్ఠకం అతిమనోరమం ఛత్తకమ్మఞ్చ కేలాసకూటం వియ సుధాకమ్మఞ్చ వాలుకపాదతో పట్ఠాయ సబ్బఞ్చ కత్తబ్బం కమ్మం నిట్ఠాపేసి. సో పన సేత నిమ్మలచన్దరంసి వియ ఉదకబుబ్బుళకేలాసకూటపటిభాగో ఛత్తధరో అచలప్పతిట్ఠితో సుజనప్పసాదకో అఞ్ఞతిత్థియ మద్దనకరో మఙ్గలథూపో విరోచిత్థ.

విలాసమానో అట్ఠాసి తోసయన్తో మహాజనే;

మఙ్గలకేలాసథూపో అచలో సుప్పతిట్ఠితో.

సుజనప్పసాదనకరో తిత్థియదిట్ఠిమద్దనో;

భవి సద్ధాకరో సేట్ఠో సబ్బజనపసాదకో.

చేతియో పవరో లోకే మహాజననిసేవితో;

ధజపుప్ఫసమాకిణ్ణో సదా పూజారహో భవి.

బహూ జనా సమాగమ్మ నానా దేసా సమాగతా;

పూజేసుం తం మహాథూపం సబ్బదాపి అతన్దితా.

ఈదిసో పతిరూపవాసో నో దేసో దుల్లభో భవే;

అప్పమత్తా సదా సన్తా వినాథ కుసలం బహున్తి.

రాజా కప్పాసికసుఖుమవత్థేన మహారహం చేతియం వేఠేత్వా, సిరివడ్ఢనం నామ మహాబోధిం పతిట్ఠపేత్వా తత్థ బోధిఘరఞ్చ కారాపేత్వా తిభూమకం ఉపోసథాగారం కారాపేత్వా రత్తిట్ఠాన దివాట్ఠానాదీని కత్వా సబ్బం విహారే కత్తబ్బం కారేసి. ఏత్తకం కారాపేత్వా విహారం దక్ఖిణోదకం దస్సామీ'తి చిన్తేత్వా అసీతిసహస్సమత్తానం భిక్ఖూనం సత్తదివసాని నానావిధ సూపవ్యఞ్జనేహి మహాదానం దత్వా సత్తమే దివసే మహాభిక్ఖు సఙ్ఘస్స తిచీవరత్థాయ వత్థాని దాపేత్వా పాతోవ పాతరాసభత్తం భుఞ్జిత్వా థేరస్స సన్తికం గన్త్వా వన్దిత్వా ఏకమన్తం ఠితో ఏవమాహ? అయ్యా, చాతుద్దసికే మహాభిక్ఖుసఙ్ఘస్స దక్ఖిణం దాతుమిచ్ఛామీ'తి. సో పనాయస్మా ఏవమాహ; ఉపకట్ఠ పుణ్ణమాయం ఉపోసథదివసే అస్సయుజనక్ఖత్తేన దక్ఖిణం ధాతుం భద్దకన్తి. సో థేరస్స వచనం సుత్వా పఞ్చపతిట్ఠితేన థేరం వన్దిత్వా సోమనగరే అత్తనో భగినిం దేవిం కథేసి? భగిని, దసబలస్స నలాటధాతుం నిదహిత్వా మఙ్గలమహాచేతియానురూపం పాసాదం అలఙ్కతద్వారట్టాలకతోరణం సేత వత్థ అనేకధజసమాకిణ్ణం విహారఞ్చ కారాపేత్వా దక్ఖిణం దస్సామీ'తి అయ్యస్స కథేసిం. సో పనాయస్మా; ఉపకట్ఠ పుణ్ణమాయ ఉపోసథదివసే దాతుం యుత్తన్తి ఆహా'తి. దేవ, కిం కథేసి, అయ్యస్స కథితనియామేనేవ ఉపకట్ఠ పుణ్ణమాయ

ఉపోసథదివసే దక్ఖిణం దేహీ’తి ఆహ. సో తస్సా కథం సుత్వా సోమనస్సప్పత్తో సాధు భద్దే’తి సమ్పటిచ్ఛిత్వా సోమనగరే విహరన్తో, ఉపకట్ఠ పుణ్ణమాయ ఉపోసథే సమ్పత్తేయేవ అజ్జుపోసథో’తి ఞత్వా గిరిఅభయం పక్కోసాపేత్వా, తాత స్వే దక్ఖిణం దాతబ్బం త్వం సేనఙ్గం అలఙ్కరిత్వా స్వే అమ్హేహి సద్ధిం ఏహీ’తి వత్వా సేరునగరే సివరఞ్ఞో లోణనగరే మహానాగరఞ్ఞో పణ్ణం పహిణి. స్వే తుమ్హాకం హత్థిఅస్సరథపత్తాదీని సువణ్ణాలఙ్కారేహి అలఙ్కరిత్వా స్వే అమ్హేహి సద్ధిం ఛణ వేసం గాహాపేత్వా అయ్యస్స తిస్సత్థేరస్స దక్ఖిణం దీయమానం సమోసరన్తూతి. తే పన రాజానో సాసనం సుత్వా అత్తనో అత్తనో విభవానురూపేన హత్థిఅస్సరథపత్తాదీని అలఙ్కరిత్వా గన్ధపఞ్చఙ్గులికం దత్వా సువణ్ణమాలాదీని పిలన్ధాపేత్వా మహా గోణేపి తథేవ అలఙ్కరిత్వా సిఙ్గేసు సువణ్ణకఞ్చుకం (పటి) ముఞ్చాపేత్వా అమచ్చగహపతి-బ్రాహ్మణపుత్త-అజగోపక-ఖుజ్జవామనక-సేనాపతిఆదయో చ విచిత్తవత్థాని నివాసేత్వా నానావిధవిలేపనాని విలిమ్పేత్వా ఆగన్త్వా రఞ్ఞో దస్సయింసు. రాజాపి చతురఙ్గినియా సేనాయ పరివుతో అలఙ్కతహత్థిక్ఖన్ధం ఆరుహి. సేసరాజానో చ అత్తనో అత్తనో సేనఙ్గేహి పరివారేత్వా హత్థిక్ఖన్ధే నిసీదిత్వా రాజానం మజ్ఝే కత్వా వామదక్ఖిణపస్సతో నమస్సమానా నిక్ఖమింసు. తస్స పన గమనం అజాతసత్తునో తథాగతస్స దస్సనత్థాయ జీవకమ్బవనగమనం వియ తింసయోజనప్పమాణం ఏరావణహత్థిక్ఖన్ధం ఆరుహిత్వా ద్వీసు దేవలోకేసు దేవేహి పరివారేత్వా సక్కస్స దేవానమిన్దస్స నన్దనవనగమనకాలో వియ చ అహోసి. సో వడ్ఢమానకచ్ఛాయాయ సమ్పత్తాయ సోమనగరతో నిక్ఖమిత్వా సేరుదహస్స అన్తే నానావిధ అలఙ్కతపటియత్తనాటకిత్థీనం పఞ్చఙ్గికతురియం పగ్గణ్హాపయమానో అట్ఠాసి.

మహాపథవీ భిజ్జమానా వియ పబ్బతా పరివత్తమానా వియ మహాసముద్దో (థలం) అవత్థరిత్వా భిజ్జమానకాలో వియ చ అహోసి. బ్రాహ్మణా జయముఖమఙ్గలికా సోత్థి వచనం వదింసు. సబ్బాలఙ్కారపటిమణ్డితా నాటకిత్థియో పఞ్చఙ్గికతురియం పవత్తయింసు. మహాజనో వేలుక్ఖేపసహస్సాని పవత్తేసి. తతో రాజా బహూ గన్ధదీపధూపాదయో గాహాపేత్వా ఉట్ఠాయ సేనాయ పరివుతో థేరస్స వసనట్ఠానం పవిసిత్వా థేరం వన్దిత్వా నిసిన్నో ఆహ? అయ్య రాజానో చ సమ్పిణ్డిత్వా దక్ఖిణోదకస్స దీయమానస్స కాలో’తి. థేరో తస్స కథం సుత్వా భద్దకం మహారాజా’తి సమ్పటిచ్ఛి. తస్మిం దక్ఖిణోదకస్స దానదివసే నానావిధవిచిత్తమణిదణ్డకేసు నానావిధ ధజపతాకాదీని బన్ధాపేత్వా సముస్సితాని అహేసుం. పురిమాదీ దిసాసు మనుఞ్ఞవాతా వాయింసు. తథా మహారంసిజాలసముజ్జలితో సహస్సరంసిభాకరో అత్థఙ్గతో అహోసి. విప్ఫురితకిరణరజధూమరాహుఅబ్భాదీహి ఉపరోధేహి విరహితో తారాగణపరివుతో పుణ్ణచన్దో సముజ్జలరజతమయం ఆదాసమణ్డలం వియ పాచీనదిసతో సముగ్గతో. తస్మిం ఖణే దణ్డదీపికాదయో సముజ్జలాపేసుం. మహామఙ్గలచేతియం పన జాతిసుమనమాలాదామేన పరిక్ఖిపిత్వా ఏకమాలాగుణం వియ అలఙ్కరి. యథా తారాగణపరివుతో పుణ్ణచన్దో తథా పదీపమాలాలఙ్కతో మహాచేతియో అతివియ విరోచతి. సకల లఙ్కాదీపే పన సబ్బే రుక్ఖాపి విచిత్తధజేన అలఙ్కతా వియ అకాలఫలపల్లవేహి విచిత్తా అహేసుం. మహాసముద్దలోణసాగరాదయో’పి పఞ్చవిధపదుమసఞ్ఛన్నా అహేసుం.

విచిత్రవత్థాభరణేహి సబ్బే,
అలఙ్కతా దేవసమానవణ్ణా;
అనేకసఙ్ఖ్యా సుమనా పతీతా,
జనా సమన్తా పరివారయింసు.

సబ్బేవ ఉజ్జలాపేసుం దణ్డదీపం మనోరమం;

సకలమ్పి ఇదం దీపం ఆసి ఓభాసితం తదా.

తారాగణసమాకిణ్ణో పుణ్ణచన్దోవ జోతయీ;
సారదే నభమజ్ఝమ్హి రితో రుచిరరంసియా.

తథా అయం థూపవరో సుప్పభాసో అలఙ్కతో;
మాలాపదీపమజ్ఝమ్హి భాతి భుతిలకుత్తమో.

సబ్బే’పి పాదపా అస్స లఙ్కాదీపస్స సబ్బసో;
ధజేహి’వ సమాకిణ్ణా ఆసుం పుప్ఫఫలన్దదా.

సచేతనా యథా సబ్బే అకా పూజం అకా తదా;
తథా అచేతనా సబ్బే అకా పూజం అనప్పకం.

యేభుయ్యేన భుమట్ఠే దేవే ఉపాదాయ యావ అకణిట్ఠకా దేవా బ్రహ్మే దిబ్బమాలాపారిచ్ఛత్తకకోవిళారచన్దనచుణ్ణం గహేత్వా ఆగతాదేవాతి వా మనుస్సాతి వా జానితుం అసక్కోన్తి. ఉక్కట్ఠమహాసమాగమో అహోసి. తస్మిమ్పి దివసే మహాపథవి ఆకాసయుగన్ధరచక్కవాళపబ్బతుత్తమాదయో కమ్పింసు. తం దిస్వా రాజా అతివియ సోమనస్సప్పత్తో థేరే చ అవసేస మహామత్తాదయో సన్నిపాతేత్వా నాటకాదయో చ గహేత్వా, ఇదానేవాహం విహారదక్ఖిణం దస్సామి’తి చేతియఙ్గణం అగమాసి. థేరోపి భిక్ఖుసఙ్ఘం గహేత్వా చేతియఙ్గణే అలఙ్కతమణ్డపే నిసీది. రాజా వాసితగన్ధోదకసువణ్ణభిఙ్కారం గహేత్వా ఉదకం థేరస్స హత్థే ఆసిఞ్చిత్వా దక్ఖిణం అదాసి. దత్వా చ పన ఏవమాహ; అయ్యా ఏసా ధాతు మయ్హం పితామహవంసేన ఆగతా. ఇదాని అమ్హాకం అతిరుచిరరమణియా రోహణజనపదా ఆహరిత్వా సువణ్ణేన ధాతుగబ్బం, సత్తరతనేన ధాతుమణ్డపం కారాపేత్వా తస్మిం సువణ్ణమయం బుద్ధపటిమం నిసీదాపేత్వా అమ్హాకం దసబలస్స నలాటధాతుం నిదహిత్వా అయ్యస్స చీవరాదీనమత్థాయ ఇదాని సోళసగామవరాని దస్సామి’తి గామవరాని దత్వా సమన్తతో తిగావుతప్పమాణే సేరుదహే థేరిం చరాపేత్వా ఆరామికం కత్వా ఆహ? భన్తే, తుమ్హాకం మయా దిన్న సోళసగామం అజ్జేవ గన్తబ్బం. గన్త్వా చ పన అజ్జేవ పరిగ్గహం కరోథాతి వత్వా తత్థేవ వాసుపగతో పున దివసే సమాగన్త్వా సత్తాహం మహాదానం దత్వా సత్తమే దివసే మహాభిక్ఖుసఙ్ఘస్స తీచీవరప్పహోనకసాటకం పణీతం భోజనం దత్వా థేరస్స సన్తికం ఆగతో, అయ్య విహారే కత్తబ్బం అపరిహాపేత్వా మయా కతం, గేహం గమిస్సామీతి (నివేదేసి). థేరో తస్స కథం సుత్వా సాధు మహారాజాతి సమ్పటిచ్ఛి.

సో పన చేతియస్స పూజనత్థాయ పుప్ఫారామం కారాపేత్వా మాలాకారానం పరిబ్బయం దాపేసి. తథా భేరివాదకనాటకానమ్పి విహారసీమన్తే సువణ్ణనఙ్గలేన పరిచ్ఛిన్దిత్వా ఆరామికానమ్పి గామం కారాపేసి. భిక్ఖుసఙ్ఘస్స వేయ్యావచ్చత్థాయ అత్తనో సన్తికే పఞ్చసతఅమచ్చధీతరో తత్తకే అమచ్చపుత్తే దాసదాసియో చ దత్వా పరిబ్బయత్థాయ తేసం తేసం పఞ్చసతసహస్సకహాపణే చ దాపేసి. భిక్ఖుసఙ్ఘస్స చ ధాతుపుజనత్థాయ సోళససహస్సం కహాపణం దాపేసి.

తతో గిరిఅభయం పక్కోసాపేత్వా, తాత తుమ్హే ఇధేవ నిచ్చం వసథ. అమ్హాకం విహారే చ ఆరామికేసు చ అయ్యేసు చ అప్పమత్తో హోహీతి ఓవదిత్వా సబ్బం తస్స నియ్యాదేసి. థేరో తస్స ఏవమాహ? మహారాజ సమన్తతో మహాసీమం

బన్ధితబ్బన్తి. బన్ధథ భన్తేతి వుత్తే? మహారాజ అకిత్తితేన నిమిత్తేన సీమం బన్ధితుం నసక్కా, విహారస్స పాచీన పచ్ఛిముత్తరదక్ఖిణతో మహాసీమం బన్ధనాయ నిమిత్తం సల్లక్ఖేత్వా దేహి, మయం సీమం బన్ధిస్సామాతి ఆహ. రాజా తుట్ఠో సత్త అమచ్చే సబ్బాలఙ్కారేన అలఙ్కరిత్వా సీమానిమిత్తం కిత్తేత్వా ఆగమనత్థం పేసేసి. తే పన సత్త అమచ్చా చతుసు దిసాసు నిమిత్తం సల్లక్ఖేత్వా పణ్ణే లిఖిత్వా ఆహరిత్వా రఞ్ఞో అదంసు. రాజా ఏకేకం సతకహాపణం దత్వా చతుసు దిసాసు ఆరక్ఖం దాపేత్వా సీమం బన్ధన్తూతి మహాభిక్ఖుసఙ్ఘస్స నివేదేసి. అథ థేరో భిక్ఖుసఙ్ఘపరివుతో చేతియఙ్గణే నిసీదిత్వా వప్పమాసకాళపక్ఖద్వాదసదివసే సీమం బన్ధిత్వా నిట్ఠపేసి.

తత్థ సీమానిమిత్తం ఏవం జానితబ్బం; పురిమాయ దిసాయ సిగాల పాసాణం గతో. తతో మచ్ఛసేలగామస్స వామ పస్సేన కోటసీమా నామ గామక్ఖేత్తం విస్సజ్జేత్వా గణద్వారగామం గతో. చిత్తవాపియా ఉత్తరవాన కోటితో వరగామక్ఖేత్తే పిట్ఠిపాసాణం గతో. తతో సాలికం నామ మధుకరుక్ఖే రీతపాసాణథూపస్స గతో. తతో వుత్తిక నామ వాపియా దక్ఖిణవాన కోటితో కణికార సేలస్స గతో. తతో ఛన్నఞ్ఝాపితసేలస్స గతో. తతో కుక్కుటసివ నామ ఉపాసకస్స మధుకరుక్ఖే రీతం థూపం గతో. తతో సోణ్డిం నామ సేలం గతో. తతో సబరం నామ పాసాణం గతో. తతో ఏలాలతిత్థస్స గతో. తతో సోబ్భ మజ్ఝిమేన గన్త్వా అస్సబన్ధనం నామ ఠానం గతో. తతో పాసాణస్స మత్థకే ఉదక కాకం నామ నిగ్రోధం గతో. సో రుక్ఖో ఉదక కాకానం వుసిత భావేన ఏవం నామ జాతో. తతో తమ్బతిత్థం నామ గన్తా మహాచారికస్సనామ థూపమగ్గస్స గతో. తతో అస్సమణ్డలపిట్ఠిం గతో. తతో మహా కదమ్బ పస్సే రీతం పాసాణథూపం గతో. తతో మహా రాజవాపియా ఉత్తరకోటియా రీతం మహానిగ్రోధరుక్ఖం గతో. తతో మహావనపిట్ఠిం గతో. తతో లోణసాగరస్స అన్తే రజతసేలం గతో. పున ఆవత్తిత్వా సిగాల పాసాణేయేవ ఠితో. ఇమం ఏత్తకం పదేసం సమన్తతో పరిచ్ఛిన్దాపేత్వా రాజా అదాసి. విహారస్స బహూ ఆరామికే చ (తేసం) వివిధాని ఉపకరణాని (చ) దాపేత్వా సబ్బే పాకారతోరణాదయో కారాపేత్వా విహారం నిట్ఠాపేత్వా రోహణమేవ గతో.

రాజా పసన్నహదయో మహాపుఞ్ఞో మహాబలో;
కారేత్వా ఉత్తమం థూపం కఞ్చనగ్ఘిక సోభితం.

బన్ధాపేత్వా తతో సీమం వట్టగామఞ్చ సోళస;
దత్వా ఆరామికానఞ్చ సబ్బూపకరణాని చ.

తతో సో రోహణం గన్త్వా మహాసేనాపురక్ఖతో;
విహారదేవియా సద్ధిం మోదమానో వసీ తహిం.

థేరో పన తత్థేవ విహరన్తో యో ఇమస్మిం విహారే వసన్తో తథాగతస్స ఏకగన్ధకుటియం వుత్థో వియ భవిస్సతీతి ఖ్యాకరిత్వా తతో పట్ఠాయ సీలాచారసమాధిసమాపత్తిపటిలద్ధజళభిఞ్ఞాపటిసమ్భిదప్పత్తేహి ఖీణాసవేహి పరివారేత్వా సబ్బ బుద్ధగుణం అనుస్సరన్తో చిరం వసిత్వా తత్థేవ అనుపాదిసేసాయ నిబ్బానధాతుయా పరినిబ్బాయి.

అనేకగుణసమ్పన్నో తిస్సత్థేరో బహుస్సుతో;
జనానం సఙ్గహంకత్వా నిబ్బుతో సో అనాసవో.

థేరాపి తే సీలసమాధియుత్తా,

బహుస్సుతా సాధుగుణాభిరామా;
పఞ్ఞాపభావాయుప్పన్నచిత్తా,
గుణాకరా తానయుతా జనానం.

పహీనభవసంసారా పభిన్నపటిసమ్భిదా;
నామరూపం సమాసన్తో పేసలా ఛిన్నబన్ధనా.

సత్తానం ఉత్తమం సన్తిం కత్వా చ జనసఙ్గహం;
నిబ్బుతా తే మహాపఞ్ఞా పదీపోచ సుమానసా.

ఇతి అరియజనప్పసాదనత్థాయ కతే ధాతువంసే

ధాతునిధానాధికారో నామ

పఞ్చమో పరిచ్ఛేదో.

ఇమినా కారాపితవిహారా కథేతబ్బా; విహారదేవీమహావిహారం, ఛాతపబ్బత విహారం, సముద్దవిహారం, చిత్తలపబ్బతవిహారం, భద్దపాసాణద్వారవిహారం, అచ్ఛగల్ల విహారం, కోళమ్బతిస్సపబ్బతవిహారం, గణవిహారం, కాలకవిహారం, దుక్ఖపాలక విహారం, ఉచ్చఙ్గణవిహారం, కోటితిస్సవిహారం, తస్స పన ఏకనామం కత్వా కారాపితే మహాగామే తిస్సమహావిహారాదిం కత్వా ఏకసతఅట్ఠవీసవిహారాని కతాని అహేసుం.

అట్ఠవీసఏకసతవిహారఞ్చ మహారహం;
విహారదేవియా సద్ధిం కారాపేసి మహాయసో.

తతో పట్ఠాయ రాజా మహాదానం దత్వా పుఞ్ఞాని కత్వా తతో చుతో దేవలోకే నిబ్బత్తి.

కత్వాని పుఞ్ఞకమ్మాని అనేకాని మహాయసో;
అత్థం జనస్స కత్వాన గన్త్వాన తుసితం పురం.

సో తత్థ దిబ్బసమ్పత్తిం చీరం భుఞ్జియ నన్దితో;
మహావీభవసమ్పన్నో దేవతానం పురక్ఖతో.

తమ్పి సమ్పత్తిమోహాయ జీవవలోకే మనోరమే;
లోకుత్తరం సివం ఖేమం ఇచ్ఛన్తో ఆగమిస్సతి.

సో తతో చుతో జమ్బుదీపే నిబ్బత్తిత్వా మేత్తేయ్య భగవతో పితా సుబ్రహ్మా నామ భవిస్సతి. విహారదేవీ తస్సేవ మాతా బ్రహ్మవతీ నామ బ్రాహ్మణీ భవిస్సతి. అభయగామణీకుమారో తస్సేవ మేత్తేయ్యస్స భగవతో పఠమగ్గసావకో భవిస్సతి. కనిట్ఠో సద్ధాతిస్సో దుతియగ్గసావకో భవిస్సతి.

ఏత్తావతా నలాటధాతు సంవణ్ణనా సమత్తా.

ధాతువంసో సమత్తో.

అనేన పుఞ్ఞకమ్మేన సంసరన్తో భవాభవే;
సబ్బత్థ పణ్డితో హోమీ సారిపుత్తోవ పఞ్ఞవా.

అరిమేదస్స బుద్ధస్స పబ్బజిత్వాన సాసనే;
నిబ్బానం పాపుణిత్వాన ముఞ్చేమి భవబన్ధనా.

అనేన మే సబ్బభవాభవేఽహం,
భవేయ్యమేకన్తపరానుకమ్పీ;
కులీ బలీ చేవ సతీ మతీ చ,
కవీహిసన్తేహి సదా సమఙ్గీ.

పఞ్ఞావన్తానం అగ్గో భవతు.